

2019
TÜRKİYE
İNSAN
TİCARETİYLE
MÜCADELE
YILLIK RAPORU

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GÖÇ İDARESİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GÖÇ İDARESİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Yayın No: 60
Ağustos, 2020

**T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı**

Adres: Çamlıca Mahallesi 122. Cadde No: 4
Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 422 05 00 - 0 312 422 09 16
Faks: 0 312 422 09 00 - 0 312 422 09 99
E-posta: magdurkoruma@goc.gov.tr

www.goc.gov.tr

*Bu rapor emeği ve bedeni sömürölen
tüm kadınlara ithaf edilmiştir.*

ULUSAL KOORDİNATÖR SUNUŞU

İnsan ticareti suçu, ilk ortaya çıktığı dönemlerden bugüne, hem mağdurların profili hem de sayısı bakımından giderek genişleyen bir nitelik kazanmış ve bugün toplumların karşılaştığı en karmaşık sorunlardan biri haline gelmiştir. Bu suç, başta yalnızca fuhuş yaptırmak maksadı üzerine vurgu yapılarak anılmış olsa da 20. yüzyılın sonlarından itibaren varlığını insana dair her alanda hissettirmiş ve suç örgütlerine çok yüksek kazanç sağlayan bir faaliyet olarak karşımıza çıkmıştır. Özellikle dünyadaki sosyo-ekonomik eşitsizliklerin artması ve göç meselesi, cinsiyet sorunu, yolsuzluk, çeşitli bölgelerdeki sürekli savaş hali gibi nedenlerden beslenerek yaygınlaşmıştır.

İnsan ticareti suçunun gizli ve karmaşık yapısı, çok farklı sömürü biçimlerini içermesi ve bu alandaki veri eksikliği gibi nedenlerle insan ticareti kavramının tanımlanması ve alınacak tedbirlerin belirlenmesi uzun zaman almıştır. İnsan ticaretini tüm yönleriyle ele alan en önemli uluslararası düzenleme 2000 yılında imzaya açılan Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin

Önlenmesi, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol olmuştur. Bunu 2005 yılında imzaya açılan Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi takip etmiştir. Türkiye her iki sözleşmeye de taraf olarak gerek Türk Ceza Kanunu ile gerekse İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik ile uluslararası sorumluluğunu yerine getirmiştir.

Türkiye, bir yanda dünyadaki en çok mülteciye ev sahipliği yapmanın yükünü tek başına taşıırken bir yandan da insan ticareti suçuyla kararlı mücadelesini ara vermeksizin sürdürmektedir. Bu çerçevede, taraf olduğu sözleşmeleri ve ilgili kanunları yetmiş kadrolarıyla uygulamaya, toplumda bu konuda farkındalık yaratmaya, mağdurları etkin bir şekilde tespit etmeye ve korumaya, suçluları adalet önüne çıkarmaya, sivil toplum ve uluslararası kuruluşlarla işbirliğine devam etmektedir.

Türkiye olarak yaşanmakta olan bu insani dramı insan odaklı, ulusal ve uluslararası hukuka uygun olarak suçla mücadelenin her alanına tüm gayretimizle yayma çabası içerisindeyiz. İnsan ticareti suçunu izlemeyi ve bu sayede suçla mücadeleye yardımcı olan yıllık raporlarının yayınlanması da sarf ettiğimiz çabalarından bir tanesidir. Bu hususta, 2019 yılı Türkiye İnsan Ticareti ile Mücadele Raporu kamuoyu bilgisine sunulmaktadır. Bu raporun hazırlanmasında değerli katkılarını esirgemeyen tüm ilgili kurum ve kuruluşlar ile çalışanlarına çalışmalarından dolayı teşekkürlerimi sunar, Rapor'un faydalı olmasını temenni ederim.

Saygılarımla...

İsmail ÇATAKLI
Ulusal Koordinatör
Vali
Bakan Yardımcısı

İÇİNDEKİLER

TABLolar DİZİNİ	8
TANIMLAR	10
GİRİŞ	12
1. BÖLÜM	17
TÜRKİYE’NİN 2019 YILI İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELE FAALİYETLERİ	17
1.1. Önleme.....	20
1.2. Koruma.....	32
1.3. Ulusal Mevzuat, Soruşturma ve Kovuşturma	47
1.4. İşbirliği.....	52
1.5. Görülme Biçimleri ve Sayısal Boyutları	56
2. BÖLÜM	63
DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE KADIN SÖMÜRÜSÜ	63
2.1. Dünyada Kadın İnsan Ticareti Mağdurları	65
2.1.1. Cinsel Sömürü.....	66
2.1.2. İşgücü Sömürüsü.....	69
2.1.3. Zorla Evlendirme	72
2.1.4. Taşıyıcı Annelik	73
2.2. Türkiye’de Kadın İnsan Ticareti Mağdurları	75
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	78
KAYNAKÇA.....	79
EK.....	85
ABD İNSAN TİCARETİ RAPORLARINDA KAYIP ÇOCUKLAR.....	85

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. AKİTKES’de yer alan gerekliliklerle ilgili mevzuat ve uygulamadaki düzenlemeler	49
Tablo 2. İnsan ticareti mağdurlarının sömürü şekilleri (2015-2019)	56
Tablo 3. İnsan ticareti mağdurlarının yaş dağılımı (2015-2019).....	57
Tablo 4. İnsan ticareti mağdurlarının uyrukları (2015-2019)	58
Tablo 5. İnsan ticareti mağdurlarının tespit edildikleri illere göre dağılımı (2015-2019)....	59
Tablo 6. İnsan ticareti mağdurlarının cinsiyet dağılımı (2015-2019)	59

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AKİTKES	: Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliđi
CMK	: Ceza Muhakemeleri Kanunu
GİGM	: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
ESOB	: Esnaf ve Sanatkarlar Odası Birliği
ICC	: Uluslararası Çocuk Merkezi
ICMPD	: Uluslararası Göç Araştırmaları Merkezi
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
IOM	: Uluslararası Göç Örgütü
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
m.	: Madde
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
vb.	: Ve benzeri

TANIMLAR

Cinsel Sömürü: Kişilerin cinsel bütünlüğüne karşı gerçekleştirilen her türlü hukuk dışı davranıştır.

Çocuk İstismarı: Çocuğun sağlığının, büyümesinin ve gelişmesinin olumsuz olarak etkilenmesine neden olan her türlü fiziksel ve/veya duygusal, cinsel istismar veya istismara neden olacak her türlü tutum ve davranışa maruz kalmasıdır.

Hedef Ülke: İnsan ticareti mağdurları için varılacak hedef konumundaki ülkedir.

İnsan Ticareti: Kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma, kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınmasıdır.

Kaynak Ülke: Mağdurun vatandaşı olduğu veya daimi ikamet ettiği kaynağı durumundaki ülkedir.

Kölelik: Bir başkasının hayatı üzerindeki sahiplik ya da kontrol unsuru, zorlama ve hareketlerin kısıtlanması

ile bir kimsenin işverenini terk etme ya da değiştirme özgürlüğünün olmadığı hallerde ortaya çıkan durumdur.

Mağdur: İnsan ticareti suçuna maruz kalan gerçek kişidir.

Sömürü: Bir kimseden veya bir şeyden haksız ve sürekli çıkar sağlamaktır.

Tacir: Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkaran, tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran kişidir.

Transit Ülke: Kaynak ülkeden hedef ülkeye yolculuk sırasında üzerinden geçilen ülke ya da ülkelerdir.

Vücut Organlarının Alınması: Bireyin zorla, kaçırılarak, kandırılarak ya da çaresizliğinden yararlanılarak vücut organlarının veya dokularının alınmasıdır.

Zorla Çalıştırma: Herhangi bir kişinin tehdit altında yapmaya mecbur edildiği tüm iş veya hizmetlerdir.

GİRİŞ

Amacı ve Önemi

İnsan ticareti suçu, insan hakları ihlallerinin en ağır görünümlerinden biridir. Bu niteliğinden dolayı uluslararası hukuka karşı da işlenen suçlardan birisi sayılmakta ve Türkiye dâhil olmak üzere birçok ülke mevzuatında uluslararası niteliğine vurgu yaparak düzenlenmektedir. İnsan üzerinde hâkimiyet kurarak, kişiye mülkiyete konu olabilecek ticari bir meta muamelesi yapılması maddi köklerini kölelik kurumundan almaktadır. Bu açıdan söz konusu suç insanın bedeninin veya emeğinin sömürülmesi esasına dayandığından dolayı, insan sömürüsü olarak da anılmaktadır. Ancak özellikle insan hakları alanında kaydedilen ilerlemeler, yaşanan ekonomik dönüşümler (özellikle sanayi devrimi), sivil toplum oluşumlarının yaygınlaşması ile kişinin bir başka kişiyi metalaştırdığı kölelik kurumu 19. uncu yüzyılın ilk çeyreğinde yasaklanmıştır. Ancak kölelik kurumunun yasaklanması kişilerin ticari bir meta gibi alınıp satılması faaliyetini ortadan kaldıramamıştır. Nitekim ekonomik bir faaliyet olan bu suçun sosyo-ekonomik gelişmelere karşı esnekliği oldukça yüksek olması dolayısı ile kendini yeniden üretmeyi başarabilmiştir.

İnsan ticareti özünde kişi hak ve hürriyetlerine karşı işlenen bir suçtur. Ancak özellikle yasa dışı sınır geçişleri ve bulaşıcı hastalıkların yayılma riskini arttırmamasından dolayı kamu güvenliği ve sağlığına da ciddi tehditler oluşturmaktadır. Bundan dolayı ülkelerin gündemlerinde mücadele edilmesi gereken başlıca suçlar arasında kendine ilk sıralarda yer bulmaktadır.

Suçla mücadelede etkinliği arttırmak için öncelikle bu suçun kavramsal karşılığının doğru bir şekilde analiz edilmesi ve kimler tarafından, kimlere karşı ve hangi metotlarla işlendiğinin tespitinin iyi yapılması gerekmektedir. Bu kapsamda Raporun en temel amacı suçla mücadele kapsamında Türkiye'nin ülke analizini ortaya koymaktır.

Kapsamı

Raporun birinci bölümünde çalışmanın hazırlanma amacına, kapsamına ve yöntemine yer verilmiştir. İkinci bölümde, Türkiye'nin insan ticaretiyle mücadelesi önleme, koruma, kovuşturma ve işbirliği alanlarına ayrılarak analiz edilmeye çalışılmıştır.

Bilindiği üzere dünyada ve Türkiye'de insan ticareti suçuna en fazla kadınlar konu olmaktadır. Raporun üçüncü bölümünde de dünyadaki ve Türkiye'deki kadın mağdurların durumuna yer verilmiştir.

Yöntemi

Raporun hazırlanmasında suçla mücadelede rol alan tüm kamu kurum ve kuruluşlarının bilgisine, mağdur mülakatlarından elde edilen verilere, bu alanda çalışılan akademik eserlere ve uluslararası raporlarda yer alan verilere başvurulmuştur.

BBC

Büyük yoksulluk çeken in
daha iyi bir hayat vaatleri
kandırılıyor.

sanlar,
yle

1. BÖLÜM

TÜRKİYE'NİN 2019 YILI İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELE FAALİYETLERİ

01 TÜRKİYE'NİN 2019 YILI İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELE FAALİYETLERİ

Türkiye'nin özellikle Asya, Orta Doğu ve Avrupa arasındaki yolların kesiştiği noktadaki coğrafi konumu, çok sayıda ülkeyle siyasi sınırının olması, ülkeyi çevreleyen uzun sahil şeridi gibi özellikleri, sınıraşan örgütlü suçların yarattığı tehlikeyle birlikte ülkemiz açısından geçiş noktası ve hedef ülke olma yönünde çift taraflı bir yapıyı da beraberinde getirmektedir. Çatışmaların ve istikrarsızlığın bulunduğu bölgenin tam ortasında yer alan ve bu bölgede ekonomik ve siyasi anlamda istikrarlı bir ülke olan Türkiye, dünyadaki modernleşme sürecine ek olarak, soğuk savaşın sona ermesi ve küreselleşme olgusunun yarattığı düzenli ve düzensiz göç dalgalarından, ciddi ölçüde etkilenmiştir. 2000'li yılların başlarında dünya genelinde başlatılan mücadele karşısında coğrafi konumu nedeniyle, daha çok gelişmiş Avrupa ülkelerine yönelen göç ve insan ticareti bakımından bir geçiş noktası teşkil etmesinin yanında, özellikle Avrupa Birliği ülkelerinin göç hareketlerini kontrol altına almak için uyguladıkları katı sınır politikaları nedeniyle, hedef ülke olarak Türkiye'ye yönelik talep giderek artış göstermektedir.

İnsan ticareti suçu tarihsel gelişimi boyunca uluslararası göçün bir sonucu olarak değerlendirilmiştir. 19. uncu yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren kölelik karşıtı eylemler ile başlayan mücadele, 20. nci yüzyılda kadın ve çocuk ticareti karşıtı söylemlere, 2000'lerde daha kapsayıcı olacak şekilde insanı meta haline getiren tüm eylemlere karşı mücadeleye dönüşmüştür. Türkiye'de bu mücadeleye katılarak Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı

Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol'ü (Bundan sonra kısaca Palermo Protokolü olarak anılacaktır) ilk imzalayan ülkelerden olmuştur.

Yürürlükten kaldırılmış olan 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun birçok normu, insan ticareti suçunu da cezalandırılabilir bir eylem haline getirmek için kullanılabilir olsa da Türkiye, konunun önemini dikkate alarak, Palermo Protokolü'nün imzalamasının sorumluluğunu insan ticareti suçunu ceza kanununda bağımsız bir suç oluşturarak yerine getirmiştir. Bu düzenlemeden önce fiilin ancak başka suçlarla örtüştüğü ölçüde cezalandırılması mümkün olmakta iken değişiklik sonrası insan ticareti suçu bağımsız bir suç olarak Palermo Protokolü'ne uygun olarak düzenlenmiştir. 1 Haziran 2005 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda da bu suç eski düzenlemeyle büyük ölçüde örtüşen bir biçimde düzenlenmiştir. Türkiye'de, özellikle Palermo Protokolü'ne taraf olunmasından itibaren, insan ticareti suçuyla mücadele için, birçok çalışma yapılmaya başlanmıştır.

Uygulamada en yüksek verimi alabilmek için bu konuda görevli aktörlerin eğitimine de önem verilmekte ve Türk Ceza Kanunu dışındaki mevzuat yenilenerek geliştirilmektedir. Nitekim bu suçla mücadelenin, yalnızca ceza kanunlarında suç olarak düzenlenmesi yoluyla gerçekleştirilmesine olanak yoktur. Bu amaca ulaşmak için bütünsel bir yaklaşıma ihtiyaç duyulmaktadır. Konunun çeşitli boyutlarıyla bağlantılı olarak, göçle ilgili mevzuat, çalışma hukuku, sağlık, çocukların korunması ve diğer konulara ilişkin mevzuat da bu olgu dikkate alınarak yeniden gözden geçirilmiştir.¹ Söz konusu mevzuatın insan ticare-

1 Türkiye'nin insan ticareti alanındaki mevzuatı aşağıdaki gibidir;

T.C. Anayasası

- Md. 17 Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi bütünlüğü
- Md. 18 Zorla çalıştırma yasağı
- Md. 19 Kişi Hürriyeti ve güvenliği

ti suçu ile mücadele açısından gözden geçirilmesi ile birlikte, insan ticareti ile mücadele adli alandan, önleyici alana kaydırılmıştır. Bu girişimleri ile Türkiye, insan ticaretinin önlenmesi olgusuna reaktif değil, proaktif yaklaşan ülkelerden olmuştur.

Gün geçtikçe alan ve hacim itibarıyla gelişen bir ekonomiye sahip olan ülkemizde, söz konusu alanlarda çalışacak işgücünün istihdam edilmesi olanağının bulunması, insan ticareti faillerinin kötüye kullanacağı bir fırsatı da sunmaktadır. Bu alanda ihtiyaç duyulan ucuz ve nitelikli işgücüne ve başta fuhuş olmak üzere bazı sektörlerle olan talebin, insan ticaretinde önemli rol oynadığı görülmektedir. Ayrıca, Türkiye'nin turizm gelirlerini artırmaya yönelik politikası ve Türk Cumhuriyetleriyle ilişki geliştirme kapsamında uyguladığı kolaylaştırılmış ülkeye giriş politikasının, suçun işlenmesinde etkili olduğu değerlendirilmektedir.

İnsan ticaretiyle mücadele önleme, koruma, kovuşturma ve işbirliği alanlarında yürütülen etkin çalışmalar ile mümkün olabilmektedir. Bu bölümde ilgili tüm kamu kurumları, sivil toplum örgütleri ve uluslararası örgütler ile birlikte Türkiye'nin bu dört alandaki mücadelesi analiz edilecektir. Bu kapsamda referans noktası olarak ülkemizin de taraf olduğu ve insan ticareti ile mücadelede uluslararası standartları belirleyen en önemli iki düzenleme olan Palermo Protokolü ve Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi ele alınacaktır.

-
- Md. 20 Özel hayatın gizliliği
 - Md. 50 Dinlenme hakkı

Kanunlar

- Türk Ceza Kanunu (Md. 80)
- Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (Md. 48-49, Md. 55)
- Uluslararası İşgücü Kanunu (Md. 16)
- Harçlar Kanunu (Md. 88)
- Türk Vatandaşlığı Kanunu (Md. 16)

Yönetmelikler

- Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği (Md. 7)
- Karayolu Taşıma Yönetmeliği (Md. 4)
- Türk Vatandaşlığı Kanunun Uygulanması Yönetmeliği (Md. 72)
- İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik

1.1. ÖNLEME

İnsan ticareti mücadelede en önemli alanlardan biri olan önleme alanı, sömürü alanlarının tespit edilmesi, söz konusu alanların sömürülmesinin önlenmesi ve insan ticareti ile bütünleşik bir mücadele için tüm kurumsal potansiyellerin harekete geçirilmesini gerektirmektedir. Ülkemiz bu alanda kamu, özel sektör ve sivil toplum örgütü birlikteliği ile mücadelenin önleme alanında gün geçtikçe daha etkin bir faaliyet gerçekleştirmektedir.

İnsan ticaretiyle mücadelede standartları belirleyen en önemli iki belgeden biri olan Palermo Protokolü'nün İnsan ticaretinin önlenmesi başlıklı 9 uncu maddesine göre;

"1. Taraf Devletler, aşağıdaki amaçlarla, kapsamlı politikalar, programlar ve diğer önlemleri oluşturacaklardır:

(a) İnsan ticaretini önlemek ve bununla mücadele etmek,

(b) İnsan ticareti mağdurlarını, özellikle kadınları ve çocukları yeni mağduriyetlerden korumak.

2. Taraf Devletler, insan ticaretini önlemek ve bununla mücadele etmek için, araştırma, bilgi ve kitle iletişim kampanyaları ve sosyal ve ekonomik girişimler gibi önlemleri uygulamak için çaba göstereceklerdir.

3. Bu maddede yer alan politikalar, programlar ve diğer önlemler, uygun olduğu ölçüde, sivil toplum örgütleriyle, diğer ilgili kuruluşlarla ve sivil toplumun diğer unsurlarıyla işbirliğini içerecektir.

4. Taraf Devletler, ikili veya çok taraflı işbirliği yolu da dâhil, kişileri, özellikle de kadınları ve çocukları insan ticaretine karşı korumasız bir konuma düşüren yoksulluk, az gelişmişlik ve fırsat eşitsizliği gibi olguları gidermek için önlemler alacak veya bu önlemleri güçlendireceklerdir.

5. Taraf Devletler, ikili ve çok taraflı işbirliği yolu da dâhil olmak üzere, insan ticaretine yol açan, özellikle kadınlar ve çocuklar olmak üzere, kişilerin her biçimdeki istismarının artmasına sebep olan talebi engellemek için eğitici, sosyal ve kültürel önlemler gibi yasal veya diğer önlemleri alacak veya güçlendireceklerdir.” hükümünü amirdir.

Bunun yanı sıra ikinci önemli uluslararası düzenleme olan Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin III. Bölümü'nde geniş anlamda insan ticaretinin önlenmesine yönelik çeşitli hükümler yer almaktadır. Bu bölümde, 5 inci ve 6 ncı maddelerde “insan ticaretinin önlenmesi” ve “talebin azaltılması” başlıkları altında dar anlamıyla önlemeye yönelik tedbirlere yer verilmiştir. Bunun dışında, diğer önlemler olarak; 7 nci maddede “sınır önlemleri”, 8 inci maddede “belgelerin güvenliği ve kontrolü” ve 9 uncu maddede “belgelerin yasallığı ve geçerliliği” konuları düzenlenmiştir. İnsan ticaretinin önlenmesi kapsamında, 5 inci maddede; ulusal düzeyde insan ticaretiyle mücadele ve önleme konusunda sorumlulukları bulunan çeşitli birimler arasında eşgüdümün sağlanması ve güçlendirilmesine yönelik önlemlerin alınması ve özellikle olası mağdurlara ve ilgili profesyonellere ilişkin olmak üzere araştırma, bilgilendirme, bilinçlendirme ve eğitim kampanyaları gibi uzun dönemli sosyal ve ekonomik önleme politikalarının geliştirilmesi düzenlenmektedir. Bundan başka, insan ticaretiyle mücadele programlarında, insan haklarına dayalı bir yaklaşımın benimsenmesi, cinsiyet eşitliğini ve çocuk hakları yaklaşımını temel alan politikalar geliştirilmesi gerektiği belirtilmektedir. 6 ncı maddede, Taraf Devletlerin, cinsel istismar, zorla çalıştırma veya zorla hizmet ettirme, kölelik gibi insan ticaretinin yöneldiği alanlardaki talebe müdahale etmek için eğitim, bilinçlendirme, araştırma gibi çeşitli önlemler almaları gerektiği düzenlenmiştir (Yücekul, 2011).

Önleme, doğası gereği temelinde bilgilendirme faaliyetinin yer aldığı ve suça olan talebin azaltılmasını hedefleyen mücadele

alanıdır. Bu sebeple diğer mücadele alanlarına kıyasla proaktif bir yaklaşımı da beraberinde getirmektedir. Önlemenin en temel amacı bilgilendirme, bilinçlendirme ve farkındalık artırıcı faaliyetler aracılığı ile gelecekte olması muhtemel vakaların önüne geçilmesidir.

Suçu önlemeye yönelik yürütülecek faaliyetlerin hedef grupları arasında dört grup hayati öneme sahiptir. Bunlardan ilki kamu personelleridir. Kamu personellerinin mesleki alanlarına bağlı olarak suçu önlemeye ve talebi azaltmaya yönelik ön alıcı tedbirler geliştirmesi oldukça önemlidir. Örneğin, özellikle ilkökul döneminden üniversite dönemine kadar öğrencilerin bilinçlendirmesi, kolluk ve teftiş birimlerince emek yoğun sektörlere yönelik daha yoğun operasyonlar ve/veya teftişler gerçekleştirilmesi, özellikle otel ve pansiyon gibi konaklama tesislerinin daha sık denetimlerden geçirilmesi, kayıt dışı istihdamla etkin mücadele edilmesi bunların başında sıralanabilir. Öte yandan ülkelerin din görevlilerinin bu suça ilişkin bilinçlendirilmesi de suçla mücadeleye ivme kazandıracak yadsınamaz bir gerçektir. Vurgulamak gerekir ki insan ticareti suçu toplumların dini ve kültürel pratiklerine kolaylıkla sirayet edebilen suçtur. Bunun en bilinen örneği ise çocuk yaşta evliliklerdir. Çoğu ülkede medeni kanunlarının aksine evlenme yaşının altında gerçekleştirilen bu evlilikler kültürel bir uygulama adı altında ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple özellikle çocuk yaşta evlilik, zorla evlendirme, cinsel sömürü ya da emek sömürsünün din görevlileri aracılığı ile dini ve ahlaki boyutunun ön planı çıkartılmasının talebi azaltmaya yönelik bir iyi bir uygulama olacağı değerlendirilmektedir.

İkinci olarak özel sektör çalışanların da oluşturulacak farkındalık suçla mücadeleye ivme kazandıracak diğer gruptur. Özellikle mağdurların bir yerden başka bir yere sevkini sağlanmasında farkında olmadan görev alabilecek taksi şoförleri, otogar çalışanları ya da hava yolu taşıyıcıları suçun önlenmesinde kilit bir role sahiptir.

İnsan ticareti suçunun önlenmesinde etkin rol alması beklenen üçüncü grup sivil toplum örgütleridir. Toplumu ilgilendiren her olgu da olduğu gibi insan ticareti suçuna karşı etkin mücadelede de sivil toplum örgütleri vazgeçilmez bir işbirliği ortağıdır. Özellikle sahada yürüttüğü faaliyetler dolayısı ile toplumla iç içe yaşayan örgütlerin ihbar zincirinin kurulmasında oldukça önemli bir role sahiptir. Ayrıca insan ticareti mağdurlarının kamu otoritelerine karşı güvensiz kılınmış olmalarından dolayı da mağdur kişilerin sivil toplum çalışanlarına daha çok güvendiği ve suçun varlığını onlara bildirmesi de suçun ortaya çıkarmak veya ileri de gerçekleşecek muhtemel vakaların önlenmesi açısından oldukça önemlidir.

Son olarak insan ticaretiyle mücadelede önemli bir diğer grup kamuoyudur. Kamuoyunun en önemli rolü ihbar mekanizmanın kurulmasında ortaya çıkmaktadır. Özellikle çocuk yaşta evlilikler gibi kültürel ve dini pratiklerle iç içe geçmiş suçun görülme biçimlerine karşı etkin mücadelede kamuoyunun önemi yadsınamaz bir gerçektir. Toplum ne kadar suçun görülme biçimleri hakkında bilgilendirilirse ihbar mekanizması o kadar güçlü kurulacaktır. Bu sebeple özellikle kamu spotları, yazılı ve görsel materyaller, diziler, gündüz kuşağı programları vb. araçlarla konu kamuoyunun gündemine taşınmalıdır.

Türkiye’de 2019 yılında suçu önlemeye yönelik çeşitli faaliyetlerde bulunulmuştur. Bunlardan ilki sahada çalışan kamu personellerinin ve özel sektör çalışanları ile sivil toplum çalışanlarının eğitilmesi olmuştur. 2019 yılı içerisinde 3.087’i kamu görevlisi, 297’si sivil toplum, özel sektör çalışanları ve öğrenciler olmak üzere toplam 3.384 kişiye eğitim ve farkındalık artırıcı faaliyetler düzenlenmiştir. Eğitim alan personelin kurumlarına göre dağılımları şöyledir;

İçişleri Bakanlığı

- Mülki idare amiri 20 vali yardımcısı,
- GİGM 269 personel,
- Emniyet Genel Müdürlüğü 117 personel,
- Jandarma Genel Komutanlığı 918 personel (100 personel yüz yüze, 818 personel ise yerinde mobil), olarak değişecek.
- Sahil Güvelik Komutanlığı 738 personel eğitim almıştır.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü 246 personel,
- Sosyal Güvenlik Kurumu 75 denetçi (Çocuk işçiliği ile mücadele kapsamında) eğitim almıştır.

Adalet Bakanlığı

- Türkiye Adalet Akademisi Meslek İçi ve Hizmet İçi Eğitim Müdürlüğü ile İçişleri Bakanlığı GİGM işbirliğiyle İstanbul, Antalya, İzmir, Hatay, Ankara, Adana, Şanlıurfa, Muğla, Mersin ve Kırklareli illerinde görev yapan 25 hâkim ve 25 Cumhuriyet Savcısı,
- Türkiye Adalet Akademisi Meslek Öncesi Eğitim Müdürlüğüne 448 savcı adayı “İnsan Ticareti ve Göçmen Kaçakçılığı” konusunda 3 saatlik eğitim programı düzenlenmiştir, böylece toplam 498 hâkim/savcı ve savcı adayı eğitim almıştır.

Barolar

- BMMYK uygulayıcısı olduğu “Türkiye’nin Ulusal İltica Sisteminin Kuvvetlendirilmesi Projesi” faaliyetleri kapsamında 81 il barosundan gelen 120 avukata insan ticaretiyle mücadele eğitimi verilmiştir.

Türkiye Belediyeler Birliği

- Çocuk işçiliği ile mücadele kapsamında 12 personele eğitici eğitimi,
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi ve Şahinbey Belediyesi'nde görevli 74 zabıta memuruna çocuk işçiliğine ilişkin eğitim verilmiştir.

Sivil toplum, özel sektör ve öğrenciler

- Sivil toplum ve özel sektörde çalışan 213 kişiye ve 84 üniversite öğrencisine farkındalık faaliyeti düzenlenmiştir.

Öte yandan kamu kurumları arasında etkin ve koordineli iletişimin sağlanması amacı ile İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonunun 28.02.2018 tarihli toplantısında alınan 2018/1.2 sayılı kararı ile insan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunması alanında görev yapmak üzere 2018 yılında 15 ilde 1 asil 1 yedek personel görevlendirilmiştir. Buna ek olarak İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonunun 19.11.2019 tarihine gerçekleştirdiği toplantıda ise 2018/1.2 sayılı kararda belirtilen 15 ilin 36'ya çıkartılması kararı alınmış bu kapsamda 21 ilde daha 1 asil 1 yedek personel görevlendirilmiştir.

Kamuoyuna yönelik olarak ise kamuoyunda farkındalık yaratmak amacı ile çocuk ve kadın sömürsünü konu alan iki adet kamu spotu hazırlanarak ulusal kanallarda yayımlanmıştır. Bunun yanı sıra ev sahibi toplum ve göçmen grubundan kadınlara yönelik kapsamlı bilgilendirme faaliyeti ve sosyal etkinlikler yapılmıştır. Bugüne kadar gerçekleştirilen 6 etkinlikte 1.360 kişiye ulaşılmıştır.

Önleme alanının en önemli ayaklarından olan iş teftiş ve denetim çalışmaları kapsamında yürütülen faaliyetlerde izlenen metod ve uygulanan tedbirler şöyledir, Türkiye'de iş teftişi "prog-

ramlı teftişler” ve incelemelerden oluşan “program dışı teftişler” olmak üzere planlanmakta ve uygulamaktadır. Programlı teftişlerde çocuk ve genç işçiler öncelikli risk grubu olarak belirlenmektedir. Ayrıca çocuk ve genç işçilere ilişkin şikâyet veya ihbarlar, program dışı teftişler kapsamında ilgilinin uyruğuna ve cinsiyetine bakılmaksızın öncelikli olarak değerlendirilerek teftiş kapsamına alınmaktadır. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı bünyesinde görevli tüm müfettişler çocuk işçiliği konusunda bir ihlalle karşılaştıklarında uygulamakla mükellef buldukları mevzuat uyarınca gerekli işlemleri yapmakta, teftişlerde çocuk haklarının ihmal ve istismar edildiğinin tespit edilmesi halinde konu Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü’ne ve il milli eğitim müdürlüklerine bildirilmektedir. Öte yandan Teftiş Kurulu Başkanlığı’nın kurumsal kapasitesinin nitelik ve nicelik yönünden artırılması çalışmaları kapsamında; iş müfettişi yardımcısı alımlarında çocuk işçiliği ile mücadele de göz önünde bulundurulmaktadır. Tüm müfettiş yardımcılarını göreve başlamadan önce Başkanlıkça temel memurluk ve mesleki eğitime tabi tutulmaktadır. Bu kapsamda çalışma hayatında özel politika gerektiren gruplar (kadın, engelli, çocuk ve genç işçiler, yabancı çalışanlar) konulu eğitimler verilmektedir.

Çocuk işçiliğinin önlenmesi konusunda ulusal ve yerel kapasitenin güçlendirilmesi, çocuk işçiliğine yönelik iş müfettişlerinin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması, sosyal taraflar ile işbirliğinin artırılması kapsamında Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı ile UNICEF arasında 2017-2018 dönemi için 2 yıllık bir çalışma planı hazırlanmış ve uygulanmıştır. Akabinde ilgili çalışmanın Mart 2020 sonuna kadar uzatılması kararı alınmıştır.

Bu çalışma kapsamında; Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı ile UNICEF 2017-2018 dönemi içinde yaklaşık 750 iş müfettişine çocuk hakları, çocuk işçiliği, mevzuat, ülke örnekleri gibi ana başlıklar altında eğitim programı düzenlenmiştir. 14 Mayıs-13 Haziran 2018 tarihleri arasında uzaktan eğitim sistemi ile toplam 945 iş

müfettişi ve yardımcısına “*çocuk hakları ve çocuk işçiliği, çocuk hakları ulusal düzenlemeler, çocuk hakları ulusal/uluslararası düzenlemeler, çocuk hakları ve iş ilkeleri, çocuk işçiliği izleme mekanizması*” konularında eğitim verilmiştir. Ayrıca 2018 yılında bu çalışma programı kapsamında; 15 Şubat 2018 tarihinde Gaziantep ilinde ESOB ile işbirliği halinde Birliğe bağlı meslek oda temsilcileri, kamu kurum/kuruluşlarının temsilcileri ile toplantı düzenlenmiş ve yürütülmekte olan çalışma programı kapsamında yapılacak işyeri ziyaretlerinin yöntemi anlatılmıştır. 14 Şubat-30 Nisan 2018 tarihleri arasında Gaziantep ilinde çocuk işçiliği araştırma faaliyetleri yürütülmüş olup, araştırma sonucunda 36 çocuğun eğitime yönlendirilmesi amacıyla İl Millî Eğitim Müdürlüğü’ne, 3 çocuğun da sosyal koruma ve destek ihtiyacı nedeniyle Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü’ne bildirimleri yapılmıştır.

ABD Nüfus, Mülteciler ve Göç Bürosu tarafından fonlanan ve Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü koordinesinde ILO Türkiye Ofisi tarafından yürütülmekte olan “Suriyeli Mülteciler ve Ev Sahibi Toplulukların İşgücü Piyasasına Entegrasyonunun Güçlendirilmesi” projesinin “Hedef 3” başlığında yer alan “Faaliyet 3.2” altında iş müfettişleri için ulusal mevzuat ile uyumun güçlendirilmesi/kapasite geliştirmesi, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen, IOM işbirliğinde ve Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü koordinasyonunda ILO Türkiye Ofisi tarafından yürütülmekte olan “Türkiye’de Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler ve Ev Sahibi Topluluklar İçin İş Yaratma ve Girişimcilik Fırsatları” projesinin “Faaliyet 3.4” başlığında yer alan “Müfettiş Eğitimlerinin Uygulanması” kapsamında ise “ihtiyaç analizi çalışmasının yürütülmesi, mevzuatın uygulanması ve uyum konusunda bir eğitim geliştirilmesi ve uygulanması/İş müfettişleri için kapasite geliştirme eğitimleri/İş teftişi yoluyla işyeri uyumu eğitimi” konularında eğitimler verilmesi, hususları kapsamında; Bakanlık İş Müfettişlerine ve Denetçilerine yönelik Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü koordinasyonunda, IOM işbirliğinde, ILO

Türkiye Ofisi tarafından yürütülen “Türkiye’de Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler ve Ev Sahibi Topluluklar İçin İş projesi (Hayata Fırsat Projesi) kapsamında; 4 kez “Yabancıların Geçici ve Uluslararası Korunması, Çalışması, Teftiş Uygulamaları ile Yargı Süreçlerine İlişkin” eğitim programı düzenlenmiş olup eğitim programına 2019 yılında yaklaşık 300 iş müfettişi ve denetçinin katılımı sağlamıştır.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca gerçekleştirilen teftişlerde; 4857 sayılı İş Kanunu’nun 71 inci maddesi ve ilgili madde hükmüne dayanılarak çıkartılan “Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” hükümlerine muhalefet ederek çocuk çalıştırdığı belirlenen 27 işyerine toplam 54.831,00 TL idari para cezası uygulanması istenilmiştir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konusuna bakılmaksızın uygulanmakta olup, tarım sektörü de dâhil olmak üzere tüm sektörlerde çalışan sayısına bakılmaksızın teftişler gerçekleştirilmektedir.

Yabancıların çalışması ile ilgili teftiş ve denetimler ise, 13.08.2016 tarihinde yürürlüğe giren 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu’nun 23 üncü maddesi uyarınca; Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı iş müfettişleri ile Sosyal Güvenlik Kurumu müfettişleri ve sosyal güvenlik denetmenleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Ayrıca kamu idarelerinin denetim elemanları ile kolluk kuvvetlerinin kendi mevzuatları gereğince işyerlerinde yapacakları her türlü denetim, inceleme ve kontrol sırasında yabancı çalıştıran işverenler ile yabancıların bu Kanun’dan doğan yükümlülüklerini yerine getirmediklerini tespit etmeleri hâlinde, durumu Bakanlığa bildirmeleri gerekmektedir. Yapılan denetimler ve bildirimler üzerine, gönderilen tutanaklara ve denetim raporlarına göre, Kanun’da yer alan idari yaptırımlar çalışma ve iş kurumu il göç idaresi müdürlüklerince

uygulanmaktadır. Açıklanan mevzuat hükümleri uyarınca denetimler, sadece iş müfettişlerince gerçekleştirilmemekte olup iş müfettişlerince yapılan denetimler, yabancıların çalışma izninin bulunup bulunmadığı ve çalışma koşulları ile çalışma ortamlarının korunmasına ilişkin olarak gerçekleştirilmektedir.

2019 yılında gerçekleştirilen teftişlerde; 56 yabancıya mevzuata aykırı çalıştığı tespit edildiği için 198.465,00 TL idari para cezası uygulanması istenilmiş, mevzuata aykırı yabancı çalıştırdığı tespit edilen 33 işyerine ise toplam 472.909,00 TL idari para cezası uygulanması istenilmiştir. Yine aynı dönemde gerçekleştirilen teftişlerde 9 işyerinde 28 kayıt dışı çalışan tespit edilerek gereği yapılmak üzere Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına bildirilmiştir.

Diğer taraftan önleme faaliyetleri kapsamında ev hizmetleri ve eğlence sektörüne ilişkin yapılan çalışma izni başvuruları çalışma izni talep edilen yabancıların olası istismarının önlenmesi açısından kapsamlı olarak değerlendirilmektedir. Örneğin, öğrenci ikamet izni ile ülkemizde bulunan yabancıların ev hizmetleri ve eğlence sektöründeki çalışma izni başvuruları reddedilmektedir. Ayrıca gazino sektöründe çalışan yabancıların ilk çalışma izin başvuruları ve çalışma izni uzatma başvuruları insan ticareti riskini azaltmak ve önlemek amacıyla her seferinde yurt dışından alınmaktadır. Böylece suçla mücadele kaynak ülkelerde başlatılmaktadır.

Kişiler iş bulmak amacıyla bireysel olarak Türkiye'ye gelebildiği gibi bunu acenteler aracılığı ile de yapabilmektedir. Bu durum özellikle iş arayan insanların paravan şirketler tarafından sanal iletişim metotları aracılığı ile kişilerin iradelerini sakatlayarak cinsel veya emek sömürüsüyle sonuçlanmaktadır. Bu kapsamda oluşabilecek her türlü sömürünün önüne geçilmesi amacıyla bu acentelerin görev ve sorumlulukları kesin kurallar ile belirlenmiştir. İş arayanların elverişli oldukları işe yerleştirilmeleri ve çeşitli işler için uygun işçiler bulunmasına aracılık

etme görevi ülkemizin tek kamu istihdam kurumu olan Türkiye İş Kurumu tarafından yürütülmekte iken, 25.06.2003 tarihinde kabul edilen 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile iş ve işçi bulmaya aracılık faaliyetlerinin gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan Özel İstihdam Büroları tarafından da yapılmasına izin verilmiş, bu kapsamda İŞKUR ve özel istihdam bürolarının işsizliği azaltma ve istihdamı artırma hedefine yönelik birlikte çalışmalarının önü açılmıştır.

11.10.2016 tarihli ve 29854 sayılı Özel İstihdam Büroları Yönetmeliği çerçevesinde özel istihdam bürolarının kurulması ve faaliyetleri ile incelenmesine, kontrolüne, denetim ve teftişine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmekte iken; 2016/1 sayılı Özel İstihdam Büroları Genelgesi çerçevesinde ise büroların aracılık ve geçici iş ilişkisine yönelik başvuru şartları, aracılık izni ve geçici iş ilişkisi yetkisi verilmesine ilişkin işlemleri, çalışma ve denetimi ve bu kapsamda ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilmesine yönelik usul ve esaslar düzenlenmektedir.

Özel istihdam büroları; iş ve işçi bulmaya aracılık faaliyeti yapmakta, işgücü piyasası ile istihdam ve insan kaynaklarına yönelik hizmetleri yürütebilmekte, mesleki eğitim düzenleyebilmekte ve yetki verilmesi hâlinde geçici iş ilişkisi kurabilmektedir.

Özel istihdam bürolarının iş ve işçi bulmaya aracılık faaliyeti kapsamında yurt dışı istihdama aracılık yetkisi de bulunmaktadır. Yabancı bir ülkede Türkiye'den işçi götürerek çalıştırmak isteyen firmaların işçi teminine veya yurt dışında işçi olarak çalışmak isteyenlerin yurt dışına gönderilmesine aracılık etme konusunda, İŞKUR ve Özel İstihdam Büroları yetkilidir. Firmalar; yurt dışında kendi iş ve faaliyetlerinde çalıştıracığı işçileri İŞKUR kayıtlarından veya Özel İstihdam Büroları aracılığı ile temin edebilecekleri gibi, kendileri tarafından temin edilen işçileri de gerekli belgeleri sunmak ve hizmet akdini İŞKUR'a onaylatmak kaydıyla yurt dışına götürebilmektedirler. Firmaların, kurum ya da bürolar kanalıyla veya kendilerinin doğrudan

temin ettikleri işçilerle veya tayin ettikleri vekil arasında örneği Kurumca hazırlanan hizmet akdinin imzalanması ve Kuruma onaylatılması zorunludur. Yurt dışındaki işlere işçi ve işçilere iş bulunması, işverenlerle işçiler arasında yapılacak olan hizmet akitlerine aracılık edilmesi ve yurt dışına gidecek işçilerin işlemlerinin yapılmasına ilişkin usul ve esaslar 16.02.2008 tarihli ve 26789 sayılı Yurt dışı İstihdam Hizmetleri Yönetmeliği çerçevesinde düzenlenmektedir. Buna göre büroların, işçilere yurt dışındaki işler için iş bulmaları halinde, Yönetmelik'te belirtilen belgeleri bulundurmaları ve Kurumun istemesi halinde ibraz etmesi gerekmektedir. Bürolar; taraflarca imzalanan ve Kurumca onaylanan hizmet akitlerinin bir nüshasını kendilerinde saklamak, birer nüshasını da işçiye ve Kuruma vermek zorundadır. Özel istihdam bürolarının yurt dışındaki işler için yayımlayacağı ilanlar izne tabi değildir ancak mevzuatta belirtilen belgelerin İŞKUR tarafından istenilmesi halinde ibraz edilmesi gerekmektedir.

Benzer şekilde çalışmak üzere yurt dışından gelen yabancı iş arayanlara işgücü piyasası hakkında danışmanlık hizmetleri sunulmakta ve aracılık faaliyetleri yürütülebilmektedir. Bu kapsamda işveren ve yabancı iş arayanı bir araya getiren özel istihdam büroları, aracılık hizmeti ücretini yalnızca işverenden almak yoluyla iş ve işçi bulmaya aracılık edebilmektedir. Aracılık hizmetinden sonra yabancı iş arayanın çalışmaya başlaması halinde çalışma izni alma yükümlülüğü işverende olup, talep edilmesi halinde bu çalışma izni işlemleri özel istihdam büroları tarafından yerine getirilebilmektedir.

Özel İstihdam Büroları mevzuatı doğrultusunda, iş ve işçi bulmaya aracılık faaliyetleri yürüten özel istihdam bürolarının yerelde ve uluslararası alanda yaptıkları çalışmaların usul ve esasları düzenlenmekte ve faaliyetlerinin yasal çerçevesi belirlenmektedir.

1.2. KORUMA

Palermo Protokolü'nün İnsan ticareti mağdurlarına yönelik yardım ve koruma başlıklı 6 ncı maddesi;

"1. Uygun hallerde ve kendi iç hukukunun elverdiği ölçüde, her Taraf Devlet, diğer önlemlerin yanı sıra, insan ticaretine ilişkin yargılama işlemlerini gizli yürüterek insan ticareti mağdurlarının özel hayatlarını ve kimliklerini koruyacaktır.

2. Her Taraf Devlet, uygun hallerde, kendi iç hukuki veya idari sisteminin insan ticareti mağdurları lehine aşağıdaki olanakları içermesini sağlayacaktır:

(a) İlgili yargısal ve idari işlemler hakkında bilgi,

(b) Ceza yargılamasının uygun aşamalarında mağdurun görüş ve endişelerinin, sanıkların savunma haklarına engel olmayacak şekilde ileri sürülebilmesine ve bunların göz önüne alınmasına yardım.

3. Her Taraf Devlet, uygun durumlarda, sivil toplum örgütleriyle, diğer ilgili kuruluşlarla ve sivil toplumun diğer unsurlarıyla işbirliği içinde özellikle aşağıdaki hususlara ilişkin hükümler dâhil, insan ticareti mağdurlarının fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden iyileşmelerini sağlamak için önlemler alınıp uygulanmasını değerlendirecektir:

(a) Uygun barınma olanağı,

(b) İnsan ticareti mağdurlarının anlayabilecekleri bir dilde özellikle yasal haklarına ilişkin danışmanlık hizmeti ve bilgi verilmesi,

(c) Tıbbi, psikolojik ve maddi yardım,

(d) Çalışma, öğrenim ve eğitim olanakları.

4. Her Taraf Devlet, bu madde hükümlerini uygularken, insan ticareti mağdurlarının yaşını, cinsiyetini ve uygun barınma, eğitim

ve bakım dâhil, özel ihtiyaçlarını ve özellikle çocukların özel ihtiyaçlarını dikkate alacaktır.

5. Her Taraf Devlet, kendi ülkesi içinde bulunduğu sürece, insan ticareti mağdurlarının fiziksel güvenliğini sağlamak için çaba gösterecektir.

6. Her Taraf Devlet, kendi iç hukuk sisteminin insan ticareti mağdurlarına, gördükleri zararlar için tazminat alma olanağını veren önlemleri içermesini temin edecektir.” hükmünü amirdir.

Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nde mağdurların korunmasına ilişkin olarak da ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir. “İnsan ticareti mağdurlarına yönelik yardım ve koruma” başlığı altında, 6 ncı maddede, Taraf Devletlere, uygun hallerde ve iç hukuklarının elverdiği ölçüde insan ticaretine ilişkin yargılama işlemlerini gizli yürüterek insan ticareti mağdurlarının özel hayatlarını ve kimliklerini koruma; mağdurların fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden iyileşmelerini sağlamak için özellikle uygun barınma olanağı sağlanması, anlayabilecekleri bir dilde özellikle yasal haklarına ilişkin danışmanlık hizmeti ve bilgi verilmesi, tıbbi, psikolojik ve maddi yardımda bulunulması, çalışma, öğrenim ve eğitim olanaklarının sağlanması hususlarında sivil toplum örgütleri ve diğer ilgili kuruluşlarla işbirliği içinde önlemler alınıp uygulanmasını temin etme; yaş, cinsiyet gibi özellikler temelinde, çocuklar başta olmak üzere mağdurların özel ihtiyaçlarını dikkate alma; fiziksel güvenliklerini sağlamak için çaba gösterme ve hukuk sisteminin mağdurlara gördükleri zararlar için tazminat alma olanağı veren önlemleri içermesini temin etme görevleri yüklenmiştir.

Koruma alanında yürütülecek iş ve işlemler, mağdurların tespiti ve tanımlanması ile başlamaktadır. Tanımlama işlemleri koruma alanının en önemli ayağını oluşturur. İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre insan ticareti suçunun mağduru olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan kişiler şikâyetçi

olup olmadıklarına bakılmaksızın, soruşturma veya kovuşturma işlemlerinin sonucu beklenmeden yapılacak idari işlem ile mağdur olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlama işlemleri Türk vatandaşı veya yabancı ayrımı gözetilmeksizin il göç idaresi müdürlüklerince yerine getirilir. Mağdur tanımlama işlemleri derhal ilgili kolluk birimlerine ve Cumhuriyet Savcılıklarına bildirilmektedir. Bu aşamadan sonra suçun soruşturulması ve kovuşturulma işlemleri başlamaktadır.

2019 yılında il göç idaresi müdürlüklerince 3.738 muhtemel mağdur ile mülakat gerçekleştirilmiştir. Bunlardan 215'i insan ticareti mağduru olarak tanımlanmıştır. Tanımlanan mağdurların ilk beş uyruk özelinde dağılımı şöyledir; 44 mağdur Özbekistan, 37 mağdur Suriye, 32 mağdur Kırgızistan, 28 mağdur Fas, 14 mağdur Afganistan vatandaşıdır.

215 mağdurun cinsiyet profili şöyledir; 195 kadın ve 20 erkektir. Tanımlanan mağdurların; 31'i çocuk, 74'ü 18-25 yaş aralığında 73'ü 26-35 yaş aralığında, 37'si ise 36 yaş ve üzerindedir.

2019 yılında tanımlanan 215 mağdurun sömürü türlerine göre dağılımı ise şöyledir; cinsel sömürü 144, işgücü sömürüsü 55, zorla evlendirme 11, dilendirme 4, çocuk satışı 1.

Tanımlaması yapılan insan ticareti mağdurlarının korunması alanında üç kurum etkin rol almaktadır. Bu rol dağılımı İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde şekillenmiştir. Buna göre tanımlanan yabancı mağdurların GİGM uhdesinde faaliyet gösteren ihtisaslaşmış sığınmaevlerine sevki sağlanırken, Türk vatandaşları ve çocuk mağdurlar Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından koruma altına alınmaktadır. Ayrıca suçun kovuşturulma aşamasında mağdurun faydalanabileceği hukuki haklar Adalet Bakanlığı koordinesinde yürütülmektedir.

Mağdur destek hizmetleri ikiye ayrılmaktadır. Bunlar sığınmaevlerinde sunulan mağdur destek programları ve gönüllü ve güvenli geri dönüş işlemleridir. Mağdur destek programının en

önemli ayağı barınmadır. İl göç idaresi müdürlüklerince tespit işlemleri tamamlanan yabancı mağdurların sığınmaevlerinde barınmaları esastır. Buna rıza gösteren mağdurlar ivedilikle güvenli barınma imkânı sağlanan sığınmaevlerine sevk edilmekte ve destek süreci burada devam etmektedir.

Hali hazırda yabancı mağdurlar için ihtisaslaşmış üç adet sığınmaevi mevcuttur. Bunlardan Ankara'da olanı 30 kişi kapasiteli ve kadın mağdurlara hizmet vermektedir, Kırıkkale'de bulunan sığınmaevi 12 kişi kapasiteli olup mağdur destek hizmetlerinden faydalanmak isteyen erkek mağdurlar için hizmet vermektedir. Son olarak Aydın'da açılan sığınmaevinin tadilat çalışmaları devam etmektedir. Kapasite çalışmaları tadilat işlemlerinden sonra belirlenecektir. Ancak sığınmaevlerinin ihtisas durumu mevcut ihtiyaçlara göre değiştirilmeye müsaittir.

Sığınmaevleri buldukları il göç idaresi müdürlüğüne bağlı olarak hizmet vermekte olup barınanlar ve iletişim bilgileri noktasında gizlilik prensibine riayet edilmektedir.

Sığınmaevlerinde barındırılan mağdurlara sunulan hizmetler şöyledir:

- Mağdurlara aynı ve/veya nakdi destek sağlanmaktadır.
- Mağdurların beraberindeki çocuklar yaşlarına ve eğitim seviyelerine göre okullara kayıtları yapılmıştır.
- Hızlandırılmış Aşı Programı kapsamında sığınmaevlerinde kalan çocukların tüm aşıları yaptırılmıştır.
- Sığınmaevlerine çocuk dostu alanlar inşa edilmiştir.
- Ağır travma altında olan mağdurlar psikiyatri kliniklerine yatırılmıştır.
- Bulaşıcı hastalık taşıyanlar tedavi altına alınmıştır.
- Temel sağlık, ilk yardım ve cinsel sağlık konularında ilgili kurumlarla işbirliği içerisinde düzenli eğitimler verilmiştir.

- Hukuki yardımlara erişim ve temel yabancılar hukuku alanında eğitim programlarına katılımları sağlanmıştır.
- Mağdurların, çeşitli meslek edindirme kurslarına katılımları sağlanmıştır.
- Sinema, tiyatro, piknik, doğum günü gibi sosyal faaliyetler düzenli olarak yapılmakta ve sosyal uyumlarına yönelik destek hizmeti verilmektedir.
- 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nun 16 ncı maddesinde mağdur destek sürecinden yararlanan insan ticareti mağdurlarına istisnai olarak çalışma izni düzenlenebileceği hükmü gereği ülkemizde insan ticareti mağduru ikamet izni ile bulunan yabancıların çalışma izni başvuruları değerlendirilirken ücret, istihdam kotası gibi çalışma izni değerlendirme kriterleri uygulanmamakta ve bu kişilerin işgücü piyasasına erişimi desteklenmektedir.

Mağdur destek hizmetlerinin ikinci ayağını ise mağdurların kendi ülkelerine veya üçüncü bir ülkeye insan onuruna yakışır şekilde gönüllü ve güvenli geri dönüşü oluşturmaktadır. İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik hükümleri arasında gönüllü ve güvenli geri dönüş programını düzenleyen hükümler de bulunmaktadır. Söz konusu mevzuat uyarınca uygulama şekillendirilmiş ve sunulması gereken hizmetler standartlar gözetilerek verilmektedir. Buna göre mağdurun gönüllü ve güvenli geri dönüş programı kapsamında ülkesine veya üçüncü bir ülkeye geri gönderilmesi GİGM koordinasyonu altında gerçekleştirilmektedir. Gönüllü ve güvenli geri dönüş programı mağdurun, destek programından yararlanmak istemediği, destek programı uygulandığı sırada veya program bitiminde talep etmesi halinde uygulanabilmektedir.

Gönüllü ve güvenli geri dönüş işlemleri esnasında kişinin hayatı veya vücut bütünlüğü bakımından yakın bir tehlikenin mevcut olması halinde kolluk refakati talep edilmektedir. Mağdurların ülkemizden çıkış ve belge kontrol işlemleri, söz konusu mağ-

durların pasaport kontrol noktasına götürülmeden, belgeler üzerinden tamamlanmakta ve kişiler doğrudan uçağın veya diğer ulaşım vasıtalarının kapısına götürülmektedir. Mağdurun vatandaşı olduğu ülke makamları, mağdurun dönüş tarihi ve konu olduğu insan ticareti olayı ile ilgili olarak mağdurun aydınlatılmış rızası gözetilerek bilgilendirilmektedir.

Ayrıca, gönüllü ve güvenli geri dönüş programı IOM işbirliği ile de uygulanabilmektedir. Bu program kapsamında mağdurun tüm seyahat masrafları karşılanmakta, ülkemizden güvenli bir şekilde çıkışını sağlamak açısından havaalanı transfer ve refakat hizmetleri verilmekte, varış ülkesinde yaşadığı yere kadar ulaşımı sağlanmaktadır. Program kapsamında mağdurun ülkesine uyum sağlaması için kendisine nakdi ve/veya aynı yardımda bulunmaktadır.

İnsan ticareti mağduru olmuş veya bu suç karşısında risk grubunda olan çocuklar da Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından koruma altına alınmaktadır. Türkiye, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesine Ek Çocuk Satışı, Pornografisi ve Fahişeliğine İlişkin İhtiyari Protokolü 2000 yılında imzalanmış ve 2002 yılında onaylanarak Sözleşme'ye yürürlük kazandırılmıştır. Sözleşme'nin 44 üncü maddesi uyarınca Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından her beş yılda bir hazırlanan dönemsel raporlar içinde ek ihtiyari protokoller ile ilgili de bilgi verilmektedir.

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde her ilde oluşturulan çocuk komitelerince, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin ilke ve hükümlerinin yetişkin ve çocuk olmak üzere toplumun tüm kesiminde öğrenilerek hayata geçirilmesi, Sözleşme'nin genel prensipleri arasında olan ayırım gözetmeme, çocuğun yüksek yararı, yaşama, hayatta kalma ve gelişme hakkı ile çocuğun katılım hakkı çerçevesinde çalışmalar sürdürülmektedir.

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde insan ticareti mağduru çocuklara yönelik olarak bir ihtisas kuruluşu bulunmamakta olup İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında korunma ihtiyacı olan çocuklara yönelik olarak hizmet sunulmaktadır. Bu kapsamda aile yanında desteklenmesi ve korunması gereken çocuklara ilişkin olarak danışmanlık, eğitim ve sağlık tedbirleri ile koruma ve desteklenmeleri sağlanmaktadır. Bunun dışında bakım tedbiri ile korunmaları gereken çocuklara ilişkin adli mercilerden bakım tedbir kararı alınarak kurumsal bakım ile mağdur çocukların bakım ve gözetimleri sağlanmaktadır.

Çocuk Destek Merkezleri Yönetmeliği ile mağdur çocuklara yönelik olarak Çocuk Destek Merkezleri açılmış olup mağduriyetlerine göre farklı ihtisas alanları ile çocuklara psiko-sosyal destek hizmeti sunulmaktadır.

Bilindiği üzere çocukların suçta kullanılmaları da insan ticareti suçu kapsamında değerlendirilebilecek vakalar arasındadır. Çocuk Destek Merkezleri; suça sürüklenmesi, suç mağduru olması veya sokakta sosyal tehlikelerle karşı karşıya kalması sebebiyle haklarında bakım tedbiri veya korunma kararı verilen çocuklardan; psiko-sosyal desteğe ihtiyaç duyduğu tespit edilenlerin, bu ihtiyaçları giderilinceye kadar geçici süre ile bakım ve korunmalarının sağlandığı, bu süre içerisinde aile, yakın çevre ve toplum ilişkilerinin düzenlenmesine yönelik çalışmaların yürütüldüğü; çocukların mağduriyet, suça sürüklenme, yaş ve cinsiyet durumuna göre ayrı ayrı yapılandırılan veya ihtisaslaştırılan yatılı sosyal hizmet kuruluşları olarak faaliyet yürütmektedir. Bu kapsamda Türkiye genelinde suç mağduru çocuklar, suça sürüklenen çocuklar, refakatsiz yabancı uyruklu çocuklara yönelik olarak ihtisaslaştırılan Çocuk Destek Merkezleri'nde hizmet sunulmaktadır.

Son yıllarda ÷lkemize yönelik dñzensiz gñç hareketlerinin artması ile birlikte refakatsiz Şekilde ÷lkemize gelen yabancı uyruklu çocuklarda da artış gözlemlenmiştir. Bu çocuklar insan ticareti suçuna karşı oldukça kırılğan durumda bulunmaktadır. Refakatsiz çocuklara ilişkin olarak 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında işlem yaparak aile odaklı veya kurum bakımındaki hizmetlerimizden yararlandırılmaktadır. Bu kapsamda, refakatsiz çocukların sosyal uyumlarını artırmak, onların ihtiyaçları doğrultusunda bir hizmet sunmak amacıyla söz konusu çocuklara yönelik olarak ihtisas merkezleri oluşturulmuş 2015 yılında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca yayımlanan Refakatsiz Çocuklar Yönergesi ile birlikte refakatsiz çocuklara yönelik olarak ihtisaslaştırılan ÷lke genelinde 11 adet Çocuk Destek Merkezi açılmıştır.

Sonuç olarak;

- Suça sür÷klenen Çocuklara Yönelik Çocuk Destek Merkezleri,
- Suç Mağduru Çocuklara Yönelik Çocuk Destek Merkezleri,
- Madde Bağımlısı Çocuklara Yönelik Çocuk Destek Merkezleri,
- Yabancı Uyruklu Refakatsiz Çocuklara Yönelik Çocuk Destek Merkezleri,
- Sokak Çocuklarına Yönelik Çocuk Destek Merkezleri,

olmak üzere ihtisas kuruluşları bulunmaktadır.

İnsan ticareti mağduru kapsamında olan; para karşılığı fuhuş yaptırılan çocuklar, çocuk yaşta evlendirilenler, sokakta zorla dilendirilen veya çalıştırılan çocuklar, madde alım satımına aracılık ettirilen çocuklar da 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında değerlendirilerek bakım tedbiri ile uygun kuruluşlarımızda koruma ve bakım hizmetlerinden yararlandırılmaktadır.

Bu merkezlerde;

- Hizmet alan çocuklara yönelik Anka Psiko-sosyal Destek Programı geliştirilerek ihtisas alanına göre psiko-sosyal destek hizmeti sunulmaktadır.
- Hizmet alan çocukların özellikleri göz önünde bulundurularak gizlilik ilkesi kapsamında çalışmalar yürütülmektedir.
- Fuhuş yaptırılan, zorla evlendirme gibi insan ticareti mağduru olan çocuklar için adli mercilerden gizlilik ve koruma kararı çıkarttırılarak gerekli önlemler alınmaktadır.
- Yüksek risk düzeyinde olan çocukların eğitim, sağlık, meslek edindirme ve diğer hizmetlerden yararlanmasının kolaylaştırılması açısından ilgili kurumlarla işbirliği yapılarak hizmetin kuruluşu gelmesi sağlanmaktadır.
- Zorla fuhuş yaptırılan veya çalıştırılan çocuklarla ilgili Emniyet birimleri ile sürekli iletişim halinde hareket edilerek bu çocukların insan ticareti mağduru olmasına neden olan kişi ve çetelerle mücadele edilmektedir.

Öte yandan, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün hizmet alan ya da yönlendirilen çocuklardan insan ticareti mağduru konumunda bulunan çocukların iyi şekilde tespit edilerek yararlanacağı hizmetlere ve adli mercilere yönlendirilmesi için kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi, 2019 yılında GİGM ile Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı insan ticareti çocuk mağdurlarının etkili bir şekilde tespiti ve tespit edilen çocukların yararlanacakları hizmetlere yönlendirilmesi, haklarının güçlendirilmesi için yakından çalışılmaktadır. Ayrıca insan ticareti ile etkili şekilde mücadele edilmesi ve koordinasyonun artırılması için Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü 36 ilde il düzeyinde kurumların koordinasyonunu sağlamak için irtibat görevlileri belirlenmiştir.

Suç soruşturma ve kovuşturması aşamasının sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için mağdurun soruşturma ve kovuşturma

işlemlerinin yürütülmesi alanında da korunması esastır. Bu kapsamda Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü tarafından 2019 yılında yürütülen çalışmalar şöyledir:

Mağdura Yaklaşım Kılavuzu

Suç mağdurlarına hizmet sunan başta kolluk, sağlık ve yargı çalışanları olmak üzere, uygulayıcıların bir rehber ve başvuru aracı olarak kullanmaları üzere Mağdura Yaklaşım Kılavuzu hazırlanmıştır. Bu kılavuz, suç mağdurlarına yönelik temel yaklaşım standartlarını ve ilkelerini tek bir belgede toplamayı, suç mağdurları ile temas halinde olan hizmet sağlayıcılara uygulamalarında yol göstermeyi, mağdurların haklarına saygılı ve duyarlı bir yaklaşım sergilemelerine destek vermeyi hedeflemektedir.

Bu kılavuzda kırılgan gruplara yaklaşım bölümünde özel olarak insan ticareti mağdurlarına yaklaşım ve yabancı uyruklu mağdurlara yaklaşım bölümleri yer almaktadır. Bu bölümlerde söz konusu mağdurlara temas edecek görevlilerin farkındalığının artırılması ve dolayısıyla da hizmet kalitesinin yükseltilmesi hedeflenmiştir. Kılavuzlar ilgili kurum ve kuruluşlara dağıtılmıştır.

Broşürler

Suç mağdurlarına yönelik olarak adli süreç ve süreçte sahip oldukları haklar ile belli başlı suç türleri hakkında bilgilerin yer aldığı broşürler hazırlanmıştır. Bu broşürler Arapça, Farsça ve İngilizce dillerine çevrilerek, başta il göç idaresi müdürlükleri olmak üzere, mağdurların erişiminin olduğu ilgili kurum ve birimlere dağıtılmıştır.

Mültecilerin Adalete Erişiminin Kolaylaştırılması Projesi

Adalet Bakanlığı, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve BMMYK işbirliğinde Eylül 2018 ile Aralık 2019 tarihleri arasında “Mültecilerin Adalete Erişiminin Kolaylaştırılması Projesi” yürütülmüştür. Proje ile Suriyeliler, geçici koruma altındaki diğer kişiler ve ev sahibi toplulukların üyeleri için 4 (dört) ana alanda katkı sunulması hedeflenmiştir.

Bu hedefler arasında, adli güçlendirme ve adalete erişimin artırılması; toplum güvenliği ve sosyal uyumun güçlendirilmesi, adalet, güvenlik ve insan hakları kurumlarının kapasitelerinin güçlendirilmesi, cinsel şiddet ile mücadele ederek kadın ve kız çocukları için adalet ve güvenliğin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Söz konusu Proje kapsamında İstanbul Anadolu, Eskişehir, İzmir, Gaziantep, Konya, Samsun ve Adana illeri pilot uygulama için seçilmiştir. Pilot illerde adalet aktörlerine yönelik (hâkim, Cumhuriyet savcısı, avukat ve mahkeme uzmanları) eğitim programları hazırlanmış, mültecilere yönelik olarak da adli süreçte kendilerine sunulan hizmetler konusunda 11 Ekim 2019 - 30 Kasım 2019 tarihleri arasında bilgilendirme amaçlı farkındalık eğitimleri verilmiştir.

“Projenin Yargı Alanındaki Aktörler İçin Eğitim Modüllerinin Hazırlanması” bileşeni doğrultusunda toplam 210 hâkim ve Cumhuriyet savcısına, 70 avukata ve 165 uzmana eğitim verilmiştir.

Bu eğitimlerde mültecilerin hukuki statüsü, temel insan hakları ve toplumsal uyum gibi role-play² içeren dersler yer almakla beraber, adli görüşme odalarının kırılğan grup suç mağdurlarının adli süreçlerde ikincil örselenmelerinin önüne geçilebilmesi açısından etkin kullanımı ve oluşturulmakta olan Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüklerinin tanıtımı yapılmıştır.

2 Bir karakterin kimliğine bürünerek o karakteri yaşamak, hissetmek ve ona uygun bir şekilde rol yapmak anlamına gelmektedir.

Yine farkındalığın arttırılması bileşeni kapsamında ölkemizde bulunan 840 mülteciye adli süreç ve süreçte sahip oldukları haklar ile kendilerine sunulan hizmetler konusunda bizzat bilgilendirme yapılmıştır. Aynı eğitimde proje kapsamında basılıp Arapça, Farsça ve İngilizce çevirileri de yapılmış olan broşürler mültecilere tanıtımı yapılarak dağıtılmıştır.

Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri

Ulusal ve uluslararası düzenlemeler ışığında suç mağdurlarına sunulacak hak ve hizmetler konusunda çalışmalar yaparak adli süreçte mağdurlara ve özellikle kırılgan gruplara yönelik onarıcı adalet ve sosyal hukuk devleti ilkeleri çerçevesinde etkin, sürdürülebilir ve ulaşılabilir mağdur destek sistemi kurulmasına katkı sağlamak üzere, Adalet Bakanlığınca; suç mağdurlarına yönelik bilgilendirme, yönlendirme, psiko-sosyal destek hizmetlerini sunmak üzere, ilk aşamada İstanbul Anadolu, İzmir, Adana, Eskişehir, Samsun, Malatya ve Rize adliyelerinde 2019 yılı Nisan ayı tarihi itibarıyla pilot Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri kurulmuştur.

Müdürlüklerin kurulmasıyla birlikte; suç mağdurlarının tamamına yönelik etkin bir bilgilendirme ve yönlendirme sistemi kurulması, hali hazırda çocuk ve aile mahkemelerinde görev yapan uzmanlar aracılığıyla sağlanan psiko-sosyal destek faaliyetlerinin adli süreçteki tüm birimleri kapsayacak şekilde genişletilmesi, hizmet sunumuna ilişkin standartların geliştirilerek, vaka yönetiminin uygulandığı, adli görüşme odalarının kullanıldığı etkin bir sistemin kurulması hedeflenmiştir.

Korunmaya muhtaç yabancıların dil bariyeri ve sosyo-ekonomik durumları nedeniyle suçtan zarar görme riskleri diğer mağdurlara göre daha fazladır. Bireysel özellikleri nedeniyle suçtan daha fazla zarar gördüğü tespit edilen kadınlar, çocuklar, mülteciler veya engelliler gibi kırılgan gruba mensup bireyler müdürlüklerde kırılgan gruplara sağlanan hizmetlerden faydalanabilecektir.

Bu hizmetler;

a- İnsan ticareti suçu mağduru gibi kırılğan gruba mensup mağdur hakkında tekrarlanan mağduriyetler yaşamasını engellemek amacıyla çeşitli tedbirler almak ve bunları hâkim ve savcılara iletmek,

b- İnsan ticareti mağdurlarına duruşmalar esnasında eşlik ederek mahkeme sürecini anlamasını sağlamak ve kaygı düzeyini düşürmek,

c- Adli süreç sonrasında psiko-sosyal desteğe ihtiyacı olduğunun anlaşılması halinde ilgili kurumlara yönlendirmek ve takip etmek şeklinde açıklanabilir.

“Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” nin yayımlanması akabinde bu destek modelinin tüm ülke sathına yaygınlaştırılması öngörülmektedir.

Adli Görüşme Odaları

Adalet Bakanlığı tarafından fail ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen öncelikli olarak mağdur, tanık, suça sürüklenen çocukların, cinsel suç ve aile içi şiddet suçu mağdurları ile diğer kırılğan gruba mensup mağdurların ifade ve beyanlarının uzman eşliğinde özel ortamlarda alınması için 2017 yılında Adli Görüşme Odaları (AGO) uygulamasına geçilmiştir.

Bu uygulama ile amaçlanan öncelikle mağdur, tanık ve suça sürüklenen çocukların, cinsel suç ve aile içi şiddet suçu mağdurları ile diğer kırılğan gruba mensup tüm mağdurlarla uygun ortam ve yöntemle görüşme yapılması, ikincil örselenmenin önlenmesi, korunmaları, adalete erişimlerinin güçlendirilmesi ve maddi hakikatin ortaya çıkmasına katkı sunulmasıdır.

Nitekim, 1. Yargı Paketi ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun “Mağdur ile şikâyetçinin dinlenmesi” kenar başlıklı 236 ncı maddesine eklenen fıkralar ile de adli görüşme odalarının

yasal dayanağı oluşturulmuş ve bazı durumlarda bu uygulamalara gidilmesi zorunlu kılınmıştır. Bu kapsamda, hali hazırda 61 adliyede bulunan adli görüşme odalarının sayılarının artırılması yönündeki çalışmalar da devam etmektedir.

Ülkemizde dezavantajlı gruplar arasında kabul edilen insan ticareti mağdurlarının da soruşturma ve kovuşturma aşamalarında bu odalarda dinlenebilmeleri mümkündür. Bilindiği üzere dil bariyeri çok önemli bir problemdir. Yabancıların ifade ve beyan işlemlerinde doğru tercüme yapılması mağdurların haklarını ve süreci anlayabilmesi özelinde de çok büyük önem taşımaktadır.

Bu işlemlerin kalitesinin artırılması amacıyla da Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı ve BMMYK ortaklığında tercümanlara yönelik eğitim programları uygulanmıştır. Bu programlarda tercümanların adli görüşme tekniklerine yönelik bilgilerinin artırılarak daha sağlıklı beyanlara ulaşılması amaçlanmıştır.

Yine Türkiye genelinde aile, çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinde psikolog, pedagoğ, sosyal çalışmacı unvanlarıyla görev yapan 656 sosyal çalışma görevlisine, 600 hâkim ve savcıya “Adli Görüşme Odaları Eğitimi” verilmiştir.

Mağdur Hakları Daire Başkanlığının başlıca hedefleri arasında; tüm suç mağdurlarını sahip oldukları haklar ile kendilerine sunulabilecek yardım ve destek hizmetleri konusunda bilgilendirmek, kırılgan gruba mensup mağdurları adli süreçte etkin şekilde destekleyerek adalete erişimlerini kolaylaştırmak yer almaktadır. Maruz kaldıkları suçun ağırlığı ve kendi bireysel özellikleri nedeniyle insan ticareti suçunun mağdurları da kırılgan gruba dâhil olan mağdurlar olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, kırılgan grup mağdurlara yönelik sunulan hizmetlerden insan ticareti suçu mağdurları da faydalanabilmektedir.

İnsan ticareti ile mücadele ve mağdurların korunması alanında yürütülen çalışmaları milli bütçeden ayrı ayrı pay alan birçok farklı kurum tarafından yürütülmektedir. İnsan ticareti ile mücadele ve mağdurların korunması alanında koordinatör kurum

olan GİGM İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığının 2019 yılı bütçesi 914.000.00 Türk Lirası'dır.

Bunun yanı sıra IOM işbirliğiyle sadece mağdur destek hizmetlerine 878.000.00 Türk Lirası tutarında harcama yapılmıştır. Eğitim farkındalık faaliyetleri, düzenlenen kurslar, seminerler için ise farklı projeler kapsamında yaklaşık 1.250.000 Türk Lirası olarak harcadığı tahmin edilmektedir.

Ayrıca Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve ICMPD işbirliğinde insan ticareti ile mücadele alanında görev yapan psikolog, sosyolog, sosyal çalışmacı gibi meslek personelinin eğitimi ile farkındalık faaliyetlerine 2019 yılında 148.065.46 Euro tutarında harcama yapılmıştır.

Anılan kurumlar ve harcamalar arasında Emniyet Genel Müdürlüğünün ve Jandarma Genel Komutanlığının merkez ve taşra teşkilatlarında görev yapan ve doğrudan insan ticareti ile mücadele görevi yürüten birimlere ayrılan bütçe yer almamakta olup kolluk faaliyetleri kapsamında yürütülen operasyonel ve eğitsel faaliyetlere yapılan harcamalar da göz ardı edilmemelidir.

1.3. ULUSAL MEVZUAT, SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMA

Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin V. Bölümü'nde, Taraf Devletlerin ceza yargılaması usullerinin, insan ticareti mağdurlarını korumak ve insan tacirlerinin kovuşturulmasına yardımcı olmak amaçlarıyla uyarlanmasına yönelik hükümlere yer verilmiştir. 27 nci maddede, bu Sözleşmede düzenlenen suçların soruşturulmasında ve kovuşturulmasında, Taraf Devletlerin yetkili makamlarınca, en azından suç kısmen veya tamamen kendi topraklarında işlendiğinde, re'sen harekete geçme ilkesinin kabul edilmesi; mağdurun şikâyetini ikamet ettiği ülkedeki yetkili makamlara sunmasına imkân sağlanması, cezai işlemler sırasında STK'lar ve diğer derneklerin de katkısıyla mağdura yardım edilmesinin veya destekte bulunmasının sağlanması yükümlülükleri öngörülmektedir. 28 inci maddede, mağdurların, tanıkların ve adli makamlarla işbirliği yapanların korunmasına ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Mağdurların yanında, 28 inci maddenin birinci paragrafının (b) bendinde, "bu Sözleşme'nin 18 inci maddesinde belirlenen suçları ihbar edenler veya soruşturma veya kovuşturma makamları ile sair şekilde işbirliği yapanlar" ve (c) bendinde, yine 18 inci madde kapsamındaki insan ticareti suçlarına ilişkin ceza takipleri hakkında tanıklık eden kişiler ve son olarak (d) bendinde gerekli hallerde mağdurların ve tanıkların aile üyeleri koruma kapsamında alınmıştır. Bu kişilerin koruma kapsamına alınması için mevcut bir tehlike olmasına gerek yoktur. 28 inci maddede, olası gözdağı veya korkutma hallerine karşı çeşitli koruma tedbirleri öngörülmüştür. Sözleşme'nin 29 uncu maddesinin başlığı "yargılama işlemleri" olmakla birlikte, bu hüküm daha ziyade Tarafların, yargılama işlemlerini, mağdurların gizliliğini korumak ve güvenliklerini sağlamak üzere uyumlaştırılmalarını düzenlemektedir. Burada özellikle, savunma hakkı ile mağdurların ve tanıkların korunması değerlerinin çatışması karşısın-

da, Taraf Devletlerin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6 ncı maddesini de dikkate almak suretiyle gerekli yasal ve diğer tedbirleri alacakları vurgulanmıştır. (Yücekul, 2011)

Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nde yer alan gerekliliklerle ilgili mevzuat ve uygulamadaki düzenlemelere aşağıda Tablo 1'de yer verilmiştir;

Tablo 1. AKİTKES’de yer alan gerekliliklerle ilgili mevzuat ve uygulamadaki düzenlemeler

Sıra	Sözleşme Madde	Gereklilik	Mevzuat Karşılığı
1.	m. 27	Soruşturma ve kovuşturmanın resen yapılması	Türk Ceza Kanunu’nun 8 inci maddesine göre insan ticareti suçunun kısmen veya tamamen Türk ülkesinde işlenmesi durumunda, soruşturma re’sen yapılmaktadır.
2.	m. 27	Şikâyetin yapılması	TCK m. 80 şikâyete tabi bir suç değildir. Suçun herhangi bir şekilde haber alınması yeterlidir. CMK m. 158 gereğince ihbarlar, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde herhangi yetkili bir makama yapılabilir.
3.	m. 28	Mağdur ve Tanıkların Korunması	Mağdur ve tanıkların korunmasına ilişkin Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 58 inci maddesi ve ayrıca özel bir düzenleme olan 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerin uygulanabiliridir.
4.	m. 30	Mahkeme İşlemleri	Mağdurun ve tanıkların kimliklerinin korunması hususu CMK m. 58 uyarınca uygulanabiliridir.
5.	m. 31	Yargılama yetkisi	Türk mahkemelerinin yargılama yetkisi TCK’nın 8 ila 13 üncü maddeleri arasında düzenlenmektedir. Bu düzenlemeler Eylem Sözleşmesi’nin 31 inci maddesini karşılamaktadır.

Bilindiği üzere insan ticareti dinamik yapısı gereği gerek suçun işleniş biçimleri gerekse mağdurların profili açısından sürekli bir değişim içerisindedir. Bundan dolayı suçun cezasız kalmaması ve mağdurlar açısından herhangi bir hak ihlalinin yaşanmaması için özellikle yasal düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsama 2019 yılında Adalet Bakanlığı tarafından yürütülen çalışmalar şöyledir;

Ceza İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmekte olan mevzuat çalışmaları ile ilgili gelişmeler içerisinde yer alan 1. Yargı paketi ile;

- 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun “Görevlilerin eğitilmeleri” kenar başlıklı 32 nci ve “Sosyal çalışma görevlileri” kenar başlıklı 33 üncü maddeleri,

- 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunu'nun “Uzmanlardan yararlanma” kenar başlıklı 5 ve “Koruyucu, eğitici ve sosyal önlemler” kenar başlıklı 6 ncı maddeleri, uyarınca psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacıların mahkemelere atanmaları ibareleri kaldırılarak, görevlendirilmeleri öngörülmek sureti ile tek çatı altında toplanmaları ve tüm kırılgan grupların adli süreçte desteklenmesi mümkün kılınmıştır.

Ülkemizde bulunan korunmaya muhtaç yabancıların dil bariyeri ve sosyo-ekonomik durumları nedeniyle suçtan zarar görme riskleri diğer mağdurlara göre daha fazladır. Bu gibi bireysel özellikleri nedeniyle suçtan daha fazla zarar gördüğü tespit edilen kadınlar, çocuklar, sığınmacılar veya engelliler gibi kırılgan gruba mensup bireylerin haklarının korunması ve adalete erişimlerinin güçlendirilmesi amacıyla ayrı bir “Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” üzerinde çalışılmaktadır. Bu kapsamda Ceza Muhakemesi Kanununda mevcut haliyle yer bulan mağdur haklarından özellikle anlama ve anlaşılma hakkı gibi önem taşıyan bazı temel hakların kapsamının ortaya konulması beklenmektedir. Bu mevzuat çalış-

maları ile birlikte pilot adliyelerde kurulmuş olan Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüklerinin tüm ülke geneline yayılması ve insan ticareti mağdurları gibi kırılgan gruplara ilişkin olarak adli süreçteki koruma halkasının genişletilmesi hedeflenmektedir.

İnsan ticareti suçuyla mücadeleye ivme kazandıracak bir diğer düzenleme 7196 sayılı Kanunu'nun 58 inci maddesiyle yapılan değişiklikle olmuştur. Buna göre 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100 üncü maddesinin³ üçüncü fıkrasında sayı-

- 3 5271 sayılı Kanunun "Tutuklama nedenleri" kenar başlıklı 100 üncü maddesinde,
- "(1) Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin ve bir tutuklama nedeninin bulunması halinde, şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilebilir. İşin önemi, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile ölçülü olmaması halinde, tutuklama kararı verilemez.
- (2) Aşağıdaki hallerde bir tutuklama nedeni var sayılabilir:
- a) Şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini uyandıran somut olgular varsa.
- b) Şüpheli veya sanığın davranışları;
1. Delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme,
 2. Tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma, Hususlarında kuvvetli şüphe oluşturuyorsa.
- (3) Aşağıdaki suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde, tutuklama nedeni var sayılabilir:
- a) 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;
1. Soykırım ve insanlığa karşı suçlar (madde 76, 77, 78),
 2. (Ek: 6/12/2019-7196/58 md.) *Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (madde 79, 80)*
 3. Kasten öldürme (madde 81, 82, 83),
 4. (Ek: 6/12/2006 – 5560/17 md.) Silahla işlenmiş kasten yaralama (madde 86, fıkra 3, bent e) ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış kasten yaralama (madde 87),
 5. İşkence (madde 94, 95)
 6. Cinsel saldırı (birinci fıkra hariç, madde 102),
 7. Çocukların cinsel istismarı (madde 103),
 8. (Ek: 6/12/2006 – 5560/17 md.) Hırsızlık (madde 141, 142) ve yağma (madde 148, 149),
 9. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188),
 10. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (iki, yedi ve sekizinci fıkralar hariç, madde 220),
 11. Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar (madde 302, 303, 304, 307, 308),
 12. Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (madde 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315),
- b) 10.7.1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları.
- c) 18.6.1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanununun 22 nci maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu.
- d) 10.7.2003 tarihli ve 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar.
- e) 21.7.1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar.

lan katalog suçlar arasına göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (Türk Ceza Kanunu'nun 79 ve 80 inci maddeleri) suçları eklenmiştir. Böylece kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin ve bir tutuklama nedeninin bulunması halinde, şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilmesinin önü açılmıştır.

2019 yılında toplam 52 yeni dava açılmıştır. 192 dava ise bir önceki yıldan devretmiş, 4 dava da Yargıtay'dan bozularak gelmiştir. Yıl içinde 87 dava karara bağlanmış olup 161 dava ise bir sonraki yıla devredilmiştir. Bir önceki yıldan devreden, 2019 yılında açılan ve bozularak gelen davalarda toplam 1.627 kişi sanık sıfatıyla, 2.320 kişi ise müşteki/mağdur sıfatıyla yargı önüne çıkmıştır. 2019 yılında görülen toplam 87 davadan 43 kişiye mahkûmiyet kararı verilirken 258 kişi ise beraat üzerine atılı suçtan beraat etmiştir.⁴

1.4. İŞBİRLİĞİ

İnsan ticareti konusunda işbirliği, ulusal ve uluslararası olmak üzere iki düzeyde sağlanmaktadır. Hem Palermo Protokolü hem de Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi işbirliği hususlarına dikkat çekilmiştir. İşbirliği, hem adli makamlar arasında suçluların soruşturulması ve kovuşturulması aşamalarında hem de mağdurların korunması amacıyla destek veren kurum ve kuruluşlar arasında gerçekleşmektedir.

f) 31.8.1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 110 uncu maddesinin dört ve beşinci fıkralarında tanımlanan kasten orman yakma suçları.

g) (Ek: 27/3/2015-6638/14 md.) 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürütücüleri Kanununun 33 üncü maddesinde sayılan suçlar.

h) (Ek: 27/3/2015-6638/14 md.) 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 7 nci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen suçlar.

(4) (Değişik: 2/7/2012-6352/96 md.) Sadece adli para cezasını gerektiren suçlarda veya vücut dokunulmazlığına karşı kasten işlenenler hariç olmak üzere hapis cezasının üst sınırı iki yıldan fazla olmayan suçlarda tutuklama kararı verilemez.

4 Adalet Bakanlığı, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü.

Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin VI. Bölümü'nde Sözleşme'nin Taraflar arasındaki uluslararası işbirliğine ilişkin hükümleri belirlemektedir. Cezai alanda adli işbirliğine ilişkin olarak, Avrupa Konseyinin hâlihazırda standart belirleyici çeşitli belgeleri bulunmaktadır. Cezai alanda uluslararası işbirliğine ilişkin olarak Sözleşme'nin benimsediği genel ilke; bu bölümde (VI. Bölüm) yer alan hükümlerin karşılıklı yasal yardımlaşma ve suçluların iadesine ilişkin ilgili bu gibi uluslararası veya bölgesel belgelerin hükümlerini, bu belgelere ilişkin olarak Taraflar arasındaki karşılıklı düzenlemeleri ve uluslararası işbirliğine ilişkin ilgili iç hukuk hükümlerini iptal etmemesi ve bunların yerini almamasıdır.

Uluslararası işbirliğine ilişkin genel ilkeler ve tedbirleri düzenleyen 32 nci madde, işbirliği yükümlülüğünün genel kısmını içermektedir. İşbirliği, insan ticaretinin önlenmesini ve insan ticareti ile mücadeleyi, mağdurların korunmasını ve mağdurlara destek sağlanmasını, bu Sözleşme uyarınca ihdas edilen suçlara ilişkin soruşturma ve yargılamayı içermelidir.

Türkiye bugüne kadar 5 ülke ile doğrudan insan ticaretiyle mücadele işbirliği anlaşması ve 100'den fazla ülke ile de güvenlik işbirliği anlaşması imzalamıştır. Bu anlaşmaların tamamında yasa dışı göç ve insan ticaretiyle mücadelede işbirliği tesis edilmesine ilişkin hükümler bulunmaktadır.

Bu çerçevede;

- Belarus ile 28/07/2004 tarihinde iki ülke İçişleri Bakanları arasında “Yasa dışı Göç ve İnsan Ticareti ile Mücadele Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı”,
- Gürcistan ile 10/03/2005 tarihinde, iki ülke Dışişleri Bakanları arasında “Türkiye Cumhuriyeti İle Gürcistan ve Azerbaycan Arasında Terörizm, Örgütlü Suçlar Ve Diğer Önemli Suçlarla Mücadele Anlaşmasının Dokuzuncu Maddesinin Uygulanmasına Dair Protokol”,

- Ukrayna ile 07/07/2005 tarihinde, iki ülke İçişleri Bakanları arasında, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Hükümeti Arasında Suça Karşı İşbirliği Anlaşmasının Birinci Maddesinin Uygulanmasına Dair Ek Protokol”,
- Moldova ile 8/02/2006 tarihinde iki ülke İçişleri Bakanlıkları arasında “Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı, Uluslararası Terörizm ve Diğer Örgütlü Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşması Çerçevesinde İnsan Ticareti ile Mücadele Alanında İşbirliği Yapılmasına Dair Protokol”,
- Son olarak, 05/09/2006 tarihinde Kırgızistan ile “İnsan Ticareti ile Mücadelede İkili İşbirliği Protokolü” imzalanmıştır.

Ulusal düzeyde yürütülen işbirliği ulusal yönlendirme mekanizması aracılığı ile sağlanmaktadır. Buna göre, mağdur olduğunu beyan eden veya insan ticareti suçundan haberdar olan herkes bu durumu YİMER 157 acil yardım ve ihbar hattına, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluğa (yazılı, sözlü veya elektronik olarak) ihbar eder. GİGM’e, il göç idaresi müdürlüklerine, acil yardım ve ihbar hatlarına yapılan ihbar ve şikâyetler derhal Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluğa bildirilir. Valilik veya kaymakamlığa yapılan ihbar veya şikâyet, ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. Sivil toplum kuruluşları insan ticareti suçu ile ilgili kendilerine yapılan ihbarları il göç idaresi müdürlüklerine, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluğa bildirir. Sözlü yapılan şikâyet ve ihbarlar hakkında tutanak düzenlenir ve tutanak Cumhuriyet Başsavcılığına mümkün olan en hızlı şekilde iletilir. İnsan ticareti mağduru ile karşılaşma ihtimali yüksek olan kamu kurum ve kuruluşları mağdur olduklarından şüphelendikleri kişiyi acil yardım ve ihbar hatlarına ve ayrıca ivedilikle il göç idaresi müdürlüklerine, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluğa bildirir.

6706 sayılı Cezai Konularda Uluslararası Adli İş Birliği Kanunu, Eylem Sözleşmesi’nin 32 nci maddesi kapsamında insan tica-

reti suçunda soruşturma ve kovuşturma aşamasında işbirliği yapılması ile ilgili esasları düzenlemektedir. Söz konusu düzenleme uyarınca yargılama esnasında ve yargılama sonrasında hükümlü nakilleri dâhil olmak üzere işbirliği uygulaması yapılmaktadır.

İnsan ticaretiyle mücadelede devlet aktörlerinin en önemli ortaklarından birisi de sivil toplum örgütleridir. Sivil toplum örgütlerinin önleme ve koruma alanlarında yürütecekleri işbirliği faaliyeti suçla etkin mücadelede büyük bir öneme sahiptir. Özellikle mağdurların veya mağdur olması muhtemel kırılgan grupların çeşitli kaygılar nedeni ile sahada devlet aktörlerinden ziyade sivil toplum örgütleri ile irtibatlı olmaları, sivil toplum örgütlerini suçla mücadele de önemli bir düzleme koymaktadır. Özellikle sivil toplum örgütlerinin kendilerine iletilen/bildirilen bilgileri ilgili devlet aktörleri ile paylaşması ile suçla mücadelenin en önemli halkası olan ihbar zinciri tamamlanmış olacaktır. Sivil toplum örgütleri yalnızca ihbar mekanizmasında değil koruma alanında da önemli görevler üstlenebilmektedir. Türk Kızılay Göç Hizmetleri Direktörlüğü ve bağlı koordinatörlükleri ortaklığında, Ekim 2018 – Aralık 2018 döneminde “İnsan Ticareti Mağdurlarının Desteklenmesi Projesi” gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında; il göç idaresi müdürlükleri tarafından tespit edilen insan ticareti mağdurlarına doğrudan destek sunulmuştur. Proje aracılığıyla; travma sonrası etkilerin hafifletilebilmesini sağlayabilmek amacıyla Ankara Sığınmaevi’nde barınan insan ticareti mağdurlarına bir sosyal hizmet uzmanı (tam zamanlı) ve Kırıkkale Sığınmaevi’nde barınan insan ticareti mağdurlarına bir psikolog (yarı zamanlı) tarafından psiko-sosyal destek sağlanmış, bireysel görüşmeler, sosyal ve kültürel etkinlikler, okullaşma takibi ve okula erişim desteği, sağlık hizmetlerine erişim desteği, Toplum Merkezi meslek edindirme kurslarına ve dil kurslarına katılım, kimlik ve kayıt desteği, nakit desteğinin takibi ve danışmanlık hizmetleri sunulmuştur. Ankara ve Kırıkkale illerinde bulunan sığınmaevlerinde kalan insan ticareti mağdurlarına, Ocak 2019 – Haziran 2019 proje uzatma süresi

dahil olmak üzere toplam 54 bin TL nakit yardımda bulunulmuştur.

Bunun dışında 2019 yılında ICC işbirliğinde Ankara ve Kırıkale'de bulunan sığınmaevlerine çocuk dostu alanlar yapılmıştır. Bunun dışında yine ICC işbirliğinde Bilkent Üniversitesi öğrencilerine farkındalık artırıcı eğitim verilmiştir.

1.5. GÖRÜLME BİÇİMLERİ VE SAYISAL BOYUTLARI

GİGM'in 2014 yılında operasyonel hale gelmesi sonrasında artırılarak devam eden farkındalık faaliyetleri ve eğitimler ile birlikte yıllar itibarıyla tanımlanan mağdur sayısında istikrarlı bir artış yaşanmıştır:

İnsan ticareti suçu görülme biçimlerine göre; cinsel sömürü, işgücü sömürüsü, zorla evlendirme, çocuk satışı, zorla dilendirme ve organ-doku ticareti olarak sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmaya göre son 5 yılda cinsel sömürü ve işgücü sömürüsü ilk sıralarda yer almaktadır (Tablo 2).

Tablo 2. İnsan ticareti mağdurlarının sömürü şekilleri (2015-2019)

Yıl /	Cinsel Sömürü	İşgücü Sömürüsü	Zorla Dilendirme	Zorla Evlendirme	Çocuk Satışı	Toplam
Toplam	656	195	78	11	1	941
2015	88	19	1	-	-	108
2016	143	30	8	-	-	181
2017	186	52	65	-	-	303
2018	95	39	-	-	-	134
2019	144	55	4	11	1	215

Tanımlanan insan ticareti mağdurlarının yaş aralığına bakıldığında, 2015-2019 yıllarında mağdurların yüzde 21'inin çocuk olduğu yüzde 69'unun ise 18-35 yaş aralığında olduğu görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. İnsan ticareti mağdurlarının yaş dağılımı (2015-2019)

Yaş / Toplam	2015	2016	2017	2018	2019	Toplam
(-) 18	26	29	98	15	31	199
18-25 Yaş	35	63	124	63	74	359
26-35 Yaş	40	76	61	42	73	292
36 (+)	7	13	20	14	37	91

2015-2019 yılları arasında toplam 941 mağdurdan en fazla insan ticareti mağduru tanımlaması yapılan ilk beş uyruk sırasıyla Suriye, Özbekistan, Kırgızistan, Fas ve Afganistan olmuştur (Tablo 4).

Tablo 4. İnsan ticareti mağdurlarının uyrukları (2015-2019)

Uyruk /	2015	2016	2017	2018	2019	Toplam
Toplam	108	181	303	134	215	941
Suriye	9	36	86	15	37	183
Özbekistan	34	16	19	29	44	142
Kırgızistan	17	33	31	14	32	127
Fas	6	10	26	18	28	88
Afganistan	15	7	21	21	14	78
Ukrayna	4	7	16	3	10	40
Moldova	5	8	20	1	4	38
Gürcistan	-	23	10	1	2	36
Endonezya	-	14	3	6	11	34
Rusya	3	6	16	1	4	30
Azerbaycan	4	4	11	3	6	28
Kazakistan	2	4	9	7	4	26
Türkmenistan	2	3	11	3	5	24
Belarus	1	-	10	3	1	15
Türkiye	2	2	9	-	2	15
Diğer	4	8	5	9	11	37

Yine aynı dönemde mağdurların yüzde 64,5'inin (607 kişi) tespit edildiği ilk beş il İstanbul, Antalya, İzmir, Ankara ve Hatay olmuştur (Tablo 5). İnsan ticareti mağdurlarının tespit edildiği illere bakıldığında İstanbul ve Antalya gibi yabancı nüfusun ve eğlence sektörünün fazla olduğu illerin ön plana çıktığı görülmektedir.

Tablo 5. İnsan ticareti mağdurlarının tespit edildikleri illere göre dağılımı (2015-2019)

İl /	2015	2016	2017	2018	2019	Toplam
Toplam	108	181	303	134	215	941
İstanbul	49	21	48	42	48	208
Antalya	12	45	66	32	30	185
İzmir	11	15	20	14	28	88
Ankara	7	21	28	8	3	67
Hatay	1	8	24	7	19	59
Adana	4	16	8	14	3	45
Mersin	-	15	18	-	3	36
Şanlıurfa	-	10	22	-	3	35
Muğla	5	4	15	-	6	30
Bursa	1	12	8	3	3	27
Diğer	18	14	46	14	69	161

Türkiye'deki mağdurların çoğunluğu cinsel sömürü maksatlı insan ticaretine maruz kalan kadınlardan oluşmaktadır. Son 5 yılda tespit edilen mağdurların yaklaşık yüzde 82'si kadındır. Ancak 2015 yılından itibaren zorla çalıştırma ve zorla dilendirme maksatlı insan ticaretinin artması nedeniyle tanımlanan erkek mağdur sayısında da artış yaşanmıştır (Tablo 6).

Tablo 6. İnsan ticareti mağdurlarının cinsiyet dağılımı (2015-2019)

Cinsiyet /	2015	2016	2017	2018	2019	Toplam
Toplam	108	181	303	134	215	941
Erkek	19	18	91	23	20	171
Kadın	89	163	212	111	195	770

DÜNYA

İnsan ticaretinin en büyük mağdur

Dünya genelinde insan ticaretinin mağdurlarının yüzde 49'u çocukları, yüzde 21'ini erkekler ve yüzde 7'sini de erkek çocukları oluşturuyor.

Ahmet Furkan Mercan | 29.07.2019

Ankara

Dünya genelinde **insan ticareti** mağdurlarının yüzde 49'unu kadınlar, erkekler ve yüzde 7'sini de erkek çocukları oluşturuyor.

Birleşmiş Milletler (BM) insan ticareti mağdurlarının durumuna ilişkin mağdurların haklarının korunması amacıyla 30 Temmuz 2013'te "Dünya" dedi.

İnsan ticareti mağdurlarının sayısına ilişkin farklı rakamlar telaffuz edildiği koşullar sebebiyle giderek artış gösteriyor.

BM'nin ilgili raporlarına göre, mağdurlar daha çok cinsel sömürü, zorluk ve hizmetçilik ve yasa dışı askerlik alanlarında istismar ediliyor.

R ANALİZ INFOGRAFIK VİDEO FOTOĞRAF

ları kadın ve kız çocu

nu kadınlar, yüzde 23'ünü kız
uklar oluşturuyor.

yüzde 23'ünü kız çocukları, yüzde 21

toplumu bilinçlendirme ve söz konu
ya İnsan Ticaretiyle Mücadele Gün

ilse de siyasi istikrarsızlık ve kötü

rla çalıştırılma, borç köleliği, yasa

2. BÖLÜM

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE KADIN SÖMÜRÜSÜ

02 DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE KADIN SÖMÜRÜSÜ

İnsan ticareti, ilk ortaya çıktığı dönemlerden bugüne hem mağdurların profili hem de sayısı bakımından giderek genişleyen bir nitelik kazanmıştır. Ancak hiç şüphe yok ki bu suçun mağdurları genellikle kadınlar ve çocuklar olmuştur. Bunun en önemli göstergesi ise insan ticareti suçunun kavramsal köklerinin oluşmasına zemin hazırlayan uluslararası belgelerin neredeyse tamamının kadınların ve çocukların cinsel amaçlı ticaretini konu alan belgeler olmasıdır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra henüz fuhuştan bağımsız olarak düşünülemese de onunla birlikte "insan ticareti" kavramının kullanıldığı görülmektedir. Nitekim 1950 tarihli New York Sözleşmesi, "İnsan Ticaretinin ve Başkasının Fuhşunun Sömürülmesinin Cezalandırılması ve Ortadan Kaldırılması" başlığını taşımaktadır. Ancak, bu Sözleşme'de insan ticaretinin tanımlanması ihmal edilerek kavram tamamen fuhuşla bağlantılı olarak ele alınmış, üstelik kişi üzerinde kontrol tesis edilmesi ve istismara yönelik hareketlerin cezalandırılması yönünde yalnızca cinsel sömürü üzerinde durulmuştur (Yücekuş, 2011).

Konu, 1970'lerde dünyada gittikçe yayılan kadın hakları hareketinin bir parçası olarak yeniden ele alınmaya başlanmıştır. Bu andan itibaren, insan ticareti, özellikle de kadın ticareti uluslararası düzeyde belirgin bir şekilde görünür hale gelmiştir. Soruna karşı geliştirilen ilk uluslararası tepkilerden farklı olarak bu yeniden dirilen ilgi daha çok yeni insan hakları ve kadın hakları anlayışı çerçevesinde gelişmiştir. 18 Aralık 1979 tarihli "Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesine Dair Söz-

leşme'nin (CEDAW) 6 ncı maddesinde, kadın ticareti yasaklanmış, 1975 yılında gerçekleştirilen Dünya Kadın Konferansı'nda "kadınların ve kız çocuklarının istismarının önlenmesi" bağlamında bu konuya vurgu yapılmıştır (Yücekul, 2011).

1990'lardan itibaren komünist rejimlerin çöküşü ve yenedünya düzeni ile birlikte daha farklı bir dönemece girilmiştir. Soğuk savaş sonrasında, kölelik karşıtı gündeme giderek artan bir şekilde insan ticareti sorunu hâkim olmaya başlamıştır. Tarihi geleneğin de etkisiyle esas odak noktası "cinsel kölelik" ya da "zorla fuhuş" olsa da sorunun daha geniş kapsamlı bir yaklaşımla ele alınmaya başlandığı görülmektedir (Yücekul, 2011).

İnsan ticareti konunun ele alınış biçimlerine göre pek çok farklı alanda incelenmeye değer bir soyo-ekonomik olgudur. Bu olguyu daha iyi anlayabilmek ve onunla daha etkili bir biçimde mücadele edebilmek için sorunun bütün bu açılardan ortaya konulması elzemdir. Gerçekten de insan ticareti; ahlaki yönüyle, ceza hukuku yönüyle, göç sorunu açısından, insan hakları boyutuyla, kamu düzenine aykırı bir faaliyet olarak, bir işgücü ya da emek sorunu olarak veya cinsiyet sorunu yönleriyle ortaya konulabilir.

Olgunun, özellikle ekonomik ve sosyolojik yönlerinden ayrı düşünülmesi mümkün değildir. Nitekim insan ticareti, pek çok farklı bileşenin sonucunda ortaya çıkan, karmaşık bir yapıya sahip bir suç tipidir. Özellikle göç, yoksulluk, küreselleşme, ayrımcılık, yolsuzluk, silahlı çatışmaların ve siyasi karışıklıkların yarattığı sorunlar, ülkelerin katı sınır politikaları ve vize uygulamaları gibi çok çeşitli etkenlerin suçun işlenmesini hazırlayan nedenler olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Hiç şüphesiz tüm bu gelişmelerden toplumların kırılgan grupları olan kadınlar ve çocuklar daha fazla etkilenmektedir. Bu sebeple Rapor'un bu bölümünde insan ticareti olgusu cinsiyet profili üzerinden incelenecek olup kadın sömürsünün dünya ve Türkiye özelinde türlerine değinilecektir.

2.1. DÜNYADA KADIN İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARI

Kadın sömürüsü, sosyo-ekonomik nedenlere bağlı olarak köklerini ataerkil toplum düzeninden alan bir olgu olup çeşitli görünümlere sahiptir. Bu durum yalnızca sosyo-ekonomik gelişmelere değil aynı zamanda bilimsel gelişmelere bağlı olarak da gelişim göstermeye devam etmektedir. Bunun en güzel örneği ise taşıyıcı anneliğin insan ticareti suçuna konu oluşturabileceği vakalarıdır.

Özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra dünyada yaşanan nüfus patlaması kadın sömürüsünü de arttırmıştır. Nitekim bu nüfus artışının özellikle Güneydoğu Asya, Hindistan, Afrika ve Arap ülkelerinde dünya ortalamasının üç katından fazla olması kadın sömürüsünde beraberinde getirmiştir. Şüphesiz bunun en önemli nedeni bu ülkelerdeki kadınların ikincil konumları olmuştur. Özellikle, kadın sömürüsü bu coğrafyalarda kültürel ve dini pratikler adı altında daha meşru bir şekilde varlığını sürdürebilmektedir. Öte yandan nüfus patlamasıyla eş zamanlı olarak bu coğrafyalarda sosyo-ekonomik değişimlerde oldukça sert yaşanmıştır. Toplumların zengin sınıfları servetlerini arttırırken zaten çok dar olan orta sınıflar eriyerek yoksullaşmış, yoksul olanlar ise sefalete sürüklenmiştir. Özellikle Afrika ve Asya'da yaşanan iç karışıklar ve siyasi istikrarsızlıklar bu durumu daha da dramatik hale getirmiştir. Hakim sınıfı oluşturan kleptokratlar, ellerindeki iktidarı muhafaza edebilmek için ülkelerinin var olan sınırlı sayıdaki varlığını silah alımları için kullanmıştır. Bu durum ülkeleri daha fazla yoksulluğa sürüklemiştir. Hiç şüphesiz yaşanan ekonomik gelişmeler kültürel pratiklerde sirayet etmiştir. Yoksul ailelerin geçmişte kullandıkları krizle mücadele yöntemleri artık bir anlam ifade etmez olmuştur. Genellikle zor zamanlarda akrabalık veya komşuluk ilişkileri üzerine kurulan dayanışma ilişkileri ciddi hasar görmüştür (Bales, 2000). Artan yoksulluğun dönüştürücü ve yıkıcı sonuçları aile yapılarına da sirayet etmeye başlamıştır. Aileler işlevsizleşmiş veya aile içi

şiddet olayları artmıştır. Bunlara ek olarak bu bölgelerde yaşanan siyasi istikrarsızlıklar, kadınların toplumdaki ikincil konumunu perçinlerken bir taraftan da onları insan ticareti suçu karşısında savunmasız kalmalarına neden olmuştur.

ILO'nun 2017 yılında yayımladığı Modern Köleliğin Küresel Değerlendirmesi isimli raporuna göre 2016 yılında dünyada toplam 40.3 milyon modern köle olduğu tahmin edilmektedir. Bunların 24.9'u zorla çalıştırma (işgücü sömürsü)⁵ ve 15.4 milyonu ise zorla evlendirme mağdurdur. Bu mağdurların yüzde 70'i kadınlardan oluşurken her dört mağdurdan birini ise çocuklar oluşturmaktadır. Kadınların daha çok cinsel sömürü ve zorla evlendirme mağduru olduğu anılan Rapor'da dikkat çeken hususlar olmuştur. Ancak her ne kadar raporlarda daha çok cinsel sömürü üzerinden insan ticareti vakaları öne çıksada özellikle suçun dinamik yapısı ve saklı doğası gereği daha farklı sömürü biçimleriyle de karşımıza çıkabilmektedir. Kadın sömürsünün başında cinsel sömürü, işgücü sömürsü, zorla evlendirilme ve taşıyıcı annelik gelmektedir.

2.1.1. CİNSEL SÖMÜRÜ

Cinsel sömürü, dünya üzerinde insan ticaretinin en yaygın biçimidir. Hiç şüphe yok ki bu sömürü tipinin mağdurları daha çok kadınlar ve çocuklardır.

Avrupa Birliği Komisyonununun 19 Temmuz 2002 tarihli Çerçeve Kararı'na göre cinsel sömürü maksatlı insan ticareti Palermo Protokolü'ne uygun olarak şöyle tanımlanmıştır; "*Cinsel sömürü maksatlı insan ticareti; bir kişinin; zorlama, güç kullanma veya tehdit yahut kaçırmaya, hile veya aldatmaya, nüfuzun kötüye kullanılmasına veya kişinin bu istismara boyun eğmek dışında gerçek ve kabul edilebilir bir seçeneğinin bulunmadığı çaresizlik*

5 Raporunda sömürü şekilleri ikiye ayrılmıştır. Bunlar işgücü sömürsü ve zorla evlendirilmedir. Cinsel sömürüde işgücü sömürsünün bir türü olarak değerlendirilmiştir.

halinden yararlanılmasına ya da, kişi üzerinde otorite sahibi olan bir başkasına rızasını elde etmek üzere para veya başka bir menfaat teklif edilmesine veya kabul edilmesine bağlı olarak, kişinin, asgari olarak zorla çalıştırılması veya hizmet ettirilmesi, köleliğe veya kölelik benzeri uygulamalara ya da esarete tabi kılınması da dâhil fuhşun sömürülmesi ve pornografik gösteri yahut pornografik materyal üretimi dâhil, cinsel istismarın diğer biçimlerinin gerçekleştirilmesi maksadıyla tedarik edilmesi, nakledilmesi, devredilmesi, üzerindeki denetim yetkisinin de el değiştirmesi, barındırılması ve sonradan kabul edilmesi” olarak tanımlanmıştır. Çerçeve Kararı, AB Konseyinin insan ticareti konusunda kabul ettiği en önemli belgelerden biridir.

Tanımdan da anlaşılacağı üzere cinsel sömürü farklı formlarda karşımıza çıkmaktadır. Örneğin bir kadına fuhuş yaptırmak olarak karşımıza çıkabileceği gibi kişilerin bedenlerinin teşhir edilmesi, pornografik yayınlarda kullanılması vb. şekillerde de karşımıza çıkabilmektedir. Ancak her ne kadar sömürü biçimleri değişse de kişileri sömürüye sürükleyen yöntem binlerce yıldır baki kalmıştır. İnsan ticareti vakalarının neredeyse tamamı şiddet üzerine inşa edilmiş ve şiddet vasıtası ile varlığını sürdürebilmektedir. Özellikle cinsel sömürünün mağdurları üzerinde oluşturulan kontrol mekanizmalarında şiddetin tüm biçimlerini (cinsel, ekonomik, psikolojik, sözel) görmek mümkündür.

Cinsel sömürü mağdurlarının yaşadıkları menfi tecrübelerin kişiler üzerinde bıraktıkları etkiler durumu daha da dramatik hale getirmektedir. Mağdurların özellikle fiziksel ve ruhsal sağlıkları bu süreç içerisinde oldukça zarar görmektedir. Psikolojik olarak özgüven eksikliği, kişilerin kendine zarar verme isteği, utanma, kendini suçlama, hafıza kayıpları, travma sonrası stres bozuklukları, uyku bozuklukları, depresyon en sık görülen ruhsal bozukluklarken fiziksel olarak ise cinsel sağlık sorunları, bulaşıcı hastalıklar ve madde bağımlılığı en sık karşılaşılan rahatsızlıklardır.

Araştırmalara göre bir sömürü durumundan kaçmayı başaran özellikle genç bireylerin bu süreçten kaçışlarını takip eden iki yıl içinde yeniden insan ticaretine maruz kalma oranları oldukça yüksektir (Jobe, 2008, Zimmerman vd., 2011). Bu durumun çeşitli nedenleri olmakla birlikte bu nedenler ayrıca mağdurların tespitinde de yaşanan güçlüklerin nedenleri olarak da sıralamak mümkündür. Özellikle; sosyal devlet anlayışının olmayışı ve kişinin etkin korumadan mahrum kalması, kişinin kendini mağdur olarak değerlendirmemesi, mağdurların yararlanabileceği haklar karşısında yeterince bilgilendirilmemiş olması, kendilerini savunmaktan ve yardım istemekten alıkoyan fiziksel veya zihinsel yoğunluklarının bulunması, kişilerin finansal olarak yetersiz olması veya hareket özgürlüğünün bulunmaması, kendini güçsüz veya çaresiz hissetmesi, tacirleri veya tacirlerle mağdurlar arasındaki ilk bağlantıyı kuranların genellikle arkadaş veya aile gibi mağdur tarafından bilinen ve güvenilen kişiler olması dolayısı ile tacire duygusal olarak bağımlı olması (Fleisher ve diğerleri., 2008, Surtees, 2008, Zimmerman ve diğerleri 2006), dil bariyerine takılması, yetkili makamlardan korkması veya korkutulması, özellikle çocuklarıyla veya ailesiyle tehdit edilmesi, toplumların mağdurlar üzerindeki olumsuz algısı (mağdurları suçlayan davranışlar) ve son olarak ceza sistemine güvenlerinin olmaması mağdur tespitinde karşılaşılan en önemli sorunlar iken bu durum ayrıca suçla mücadeleye de olumsuz yansımaktadır. Nitekim yukarıda sayılan çeşitli nedenler ile yetkililer ile işbirliği yapmayan veya yapamayan mağdur, suçun ortaya çıkarılmasında karşılaşılan önemli sorunlardan biridir. Böylece insan ticareti suçu yalnızca kişi haklarını ihlal etmek ile kalmayıp aynı zamanda toplumların güvenliği ve buluşucu hastalık riski nedeni ile kamu sağlığı karşısında da ciddi bir tehdit teşkil etmektedir.

2.1.2. İŞGÜCÜ SÖMÜRÜSÜ

İşgücü sömürüsü insan ticareti suçunun en sık görünümlerinden biridir. Her ne kadar daha çok erkekler ile özdeşleşen bir sömürü tipi olsa da kadınların ve çocukların da bu sömürünün konusu olduğu görülmektedir.

Avrupa Birliği Komisyonununun 19 Temmuz 2002 tarihli Çerçeve Kararı'na göre işgücü sömürüsü maksatlı insan ticareti Palermo Protokolü'ne uygun olarak şöyle tanımlanmıştır; *İşgücünün sömürüsü maksatlı insan ticareti; bir kişinin; zorlama, güç kullanma veya tehdit yahut kaçırma, hile veya aldatmaya, nüfuzun kötüye kullanılmasına veya kişinin bu istismara boyun eğmek dışında gerçek ve kabul edilebilir bir seçeneğinin bulunmadığı çaresizlik halinden yararlanılmasına ya da, kişi üzerinde otorite sahibi olan bir başkasına rızasını elde etmek üzere para veya başka bir menfaat teklif edilmesine veya kabul edilmesine bağlı olarak, kişinin, asgari olarak zorla çalıştırılması veya hizmet ettirilmesi, köleliğe veya kölelik benzeri uygulamalara ya da esarete tabi kılınması da dahil çalışmasının veya hizmetlerinin sömürülmesi maksadıyla tedarik edilmesi, nakledilmesi, devredilmesi, üzerindeki denetim yetkisinin de el değiştirmesi, barındırılması ve sonradan kabul edilmesi*" olarak tanımlanmıştır.

İşgücü sömürüsünün, cinsel sömürüye kıyasla daha gizli bir doğası olmakla birlikte, işgücü sömürüsünün de cinsel sömürü gibi farklı görünümlere sahip olduğu bilinmektedir. Bunların başlıcaları zorla çalıştırma ve kişilerin ev içi hizmetlerde kullanılmasıdır. Öte yandan kültürel uygulamalar ile bütünleşerek bazı bölgelerde kendine has sömürü araçları da gelişmiştir. Bunların en tipik örnekleri özellikle Pakistan ve Hindistan gibi ülkelerde görülen borç köleliği ile daha yaygın olarak Haiti ve Nijerya'da görülen restaveclerdir⁶(Bales, 2000).

6 Restavecler genellikle Haiti ve Afrikada görülse de farklı toplumlarda farklı adlarla bulunmaktadır. Küçük yaşta kız çocukları aileleri tarafından üçüncü bir kişiye ev içi hiz-

İşgücü sömürsünün en bilineni ve eskisi zorla çalıştırmadır. Zorla çalıştırma en yalın hali ile kişilerin iradeleri hilafına bir işi yapmaya zorlanmasıdır. Zorla çalıştırmaya maruz kalanların çalıştırıldığı en yaygın sektörler; tarım, gıda işleme ve paketleme, inşaat, reklamcılık, hizmet sektörü ve imalat sanayidir (ter atölyesi benzeri yerler⁷) (Labour Exploitation Spotting the signs Report, Gangmasters Licensing Authority).

İşgücü sömürsünün bir diğer en yaygın görünümü ise ev içi hizmetlerdir. Ev içi hizmetler diğer sömürü biçimlerine kıyasla daha gizli kalmıştır. Özellikle ulusal mevzuatlarda yaşanan eksikliklere bağlı olarak özel mülkiyetlerin teftişinde yaşanan sınırlılıklar bu gizliliğin temel nedenleri arasındadır. Kişilerin ev içi hizmetlerde kullanılmaları genellikle temizlik, hasta bakımı, çocuk bakımı veya tüm bunları birlikte yapmaya zorlanması ile ortaya çıkmaktadır. Ev içi hizmetlerde yaşanan işgücü sömürsünün en belirgin göstergeleri kişilerin özgürce ev dışında bir yere gitme haklarının olmaması, kötü konaklama ve barınma şartları, gıdaya erişimlerinin sınırlı olması ve dinlenme zamanlarının olmaması veya çok sınırlı olmasıdır. Öte yandan ev içi hizmetleri diğer sömürü biçimlerinden daha dramatik kılanı ise çoğu zaman işgücü sömürsüne cinsel istismarın da eşlik etmesidir.

İşgücü sömürsü kültürel uygulamalar adı altında da varlığını sürdürebilmektedir. Bunlardan en yaygın olanı borç köleliğidir. Borç köleliği, 1956 tarihli Kölelik, Köle Ticareti, Köleliğe Benzer Uygulama ve Geleneklerin Ortadan Kaldırılmasına Dair Ek Sözleşme ile kölelik benzeri uygulama olarak sıralanmıştır. Borç köleliği anılan Sözleşme ile “*yani bir borçlunun bir borcun teminatı olarak şahsen hizmet etmeyi veya murakabesi altındaki bir*

metlerde çalıştırılmak üzere teslim edildiği sistemin adıdır. Bu teslim işlemi bir gelir karşılığında olabildiği gibi sadece çocuğun bakım masrafları karşılığında da olabilmektedir. Türkçe karşılığı ‘besleme’dir.

7 İngilizce “*sweatshop*”: olarak ifade edilen ter atölyeleri çalışma şartlarının standartların oldukça altında olan ve kişilerin sarf etmiş oldukları emeklerinin alamadıkları iş yerlerini tasvir etmek için kullanılır

kimsenin hizmet etmesini taahhüt eylediği halde bu hizmetlerin mukabil adilane bedelin borcun ödenmesine tahsis edilmemesi veya bu hizmetlerin süresinin tahdit ve mahiyetlerinin tespit olunamaması hal veya şartı” olarak tanımlanmıştır. Başka bir ifade ile borç köleliği kişilerin bir borcu karşılığında belirli bir işi yapmaya mecbur bırakılmasıdır. Ancak bu borç kişinin hizmetleri karşılığında hiçbir zaman son bulmaz.

Borç köleliği özellikle oldukça eski bir uygulama olup kökleri Hindistan ve Pakistan’da kültürel bir borç ödeme uygulamasıdır. Borç köleliğinin de kendi içinde farklı fraksiyonları mevcuttur. Bunlardan en yaygın olanları anne veya babanın borcunun çocuklarına devredilebiliyor olması ya da ailelerin borçlu olduğu kişilere çocuklarını köle olarak vermesidir. Özellikle borç köleliğinin yaygın olduğu bölgelerde “yalnız kadınlar” bu sisteme karşı daha savunmasızdırlar. Bu kadınlar özgürlüklerinden feragat ederek karın tokluğuna efendilerinin ev işlerini yapmaktadırlar (Bales, 2000).

Borç köleliği ayrıca tacirler tarafından uyarlanarak kadınları cinsel sömürüye zorlamak için bir araç olarak da kullanılmaktadır. Kadınlar ülkelerinden genellikle ev içi hizmetler, kuaförlük, tekstil veya evlilik gibi nedenler ile kandırılarak hedef ülkeye getirilmeye ikna edilmektedir. Kişilerin ulaşım ve konaklama giderleri karşılığında kişi tacire karşı borçlandırılarak bu borcun karşılığında fuhşa zorlanmaktadır. ILO’nun Modern Köleliğin Küresel Değerlendirmesi isimli 2017 Raporu’na göre dünyada 40 milyonu aşkın modern köle olduğu tahmin edilmekte olup bunların yarısı borç köleliği yöntemi ile emeği sömürülmektedir.

İşgücü sömürsünde kültürel bir uygulama olarak karşılaşılan bir diğer systemselleşmiş yapı ise “Restavec/Besleme” lerdir (İngilizce olarak Stay With). Restavec, çocukların yakın akrabalarına ya da üçüncü bir kişiye ev içi hizmetlerde çalıştırılmak üzere devridir. Genellikle kız çocuklarının üçüncü kişilere devri söz konusudur. Çocukların üzerindeki denetim, şiddet

yoluyla kurulmaktadır. Devreden aile bütçesine fazlalık olarak değerlendirildiği çocuğundan toplumunda onay verdiği bir yöntem ile kurtulmaktadır. Çocuklar gittikleri yerde çoğu zaman yalnızca işgücü sömürsüne değil aynı zamanda cinsel istismara da maruz kalmaktadırlar (Yalinsu, 2019).

Son olarak insan ticareti dinsel bir pratik görünümüne girmesi de mümkündür. Özellikle Nijerya'nın güneyinde hâkim olan uygulamada genellikle on yaşına gelmiş kız çocukları en yakınlarındaki papazlara verilmektedir. Bunun nedeni ise bu çocukların ailelerinde bulunan erkek bireylerin günahlarının/suçlarının (genellikle bu suç tecavüzdür) affedilmesi ve tanrıların yatıştırılmasıdır. Verilen bu çocuklar papazın ev işlerini yapmakta, tarlalarında çalışmakta ve onun için çocuklar doğurmaktadır (Yalinsu, 2019).

2.1.3. ZORLA EVLENDİRME

Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi'nin 16 ncı maddesine göre *"Evlilik çağına varan her erkek ve kadın, ırk, vatandaşlık veya din bakımından hiçbir kısıtlamaya tabi olmaksızın evlenmek ve aile kurmak hakkına haizdir. Her erkek ve kadın evlenme konusunda, evlilik süresince ve evliliğin sona ermesinde eşit hakları haizdir. Evlenme akdi ancak müstakbel eşlerin serbest ve tam rızasıyla yapılır."* Ancak evliliğin taraflardan birini zorlamak sureti ile yapılması aile içi şiddetin bir biçimidir (SAWC, 2014).

Zorla evlendirme, taraflardan birinin rızası hilafına evlendirilmesini ifade etmekte olup şiddet ile karakterize olan bir olgudur. Toplumların kültürel, sosyal ve dinsel uygulamaları/gelecekleri zorla evlendirme vakalarının önemli unsurlarıdır.

Zorlama, içerisinde fiziksel, psikolojik, mali, cinsel veya duygusal baskıyı barındırabilir. Genellikle, kadınlar zorla evlendirilme baskısı ile karşı karşıyadır. Zorlamanın çeşitli nedenleri olabilmektedir bunların başlıcaları kişinin rızasının elde edilmesi, bir

borcun ödenmesi karşılığında, bir statü elde edilmesi amacıyla (ikamet, vatandaşlık vb.), politik amaçlar için, aile geleneklerinin devamı için, ailelerin miras kaygısı ve dini inanışlarıdır.

1956 tarihli Kölelik, Köle Ticareti, Köleliğe Benzer Uygulama ve Geleneklerin Ortadan Kaldırılmasına Dair Ek Sözleşme ile zorla evlendirme kölelik benzeri uygulama olarak sıralanmıştır. Buna göre “*Bir kadının, reddetmek hakkı olmadan, anne ve babasına, vasisine, ailesine veya diğer herhangi bir şahıs yahut Topluluğa nakdi veya aynı bir ivaz mukabilinde evlendirilmesi veya evlendirilme vaadinde bulunması*” Bu kapsamda Palermo Protokolü’nün 3 üncü maddesinde yapılan insan ticareti tanımında kölelik benzeri uygulamaların da sömürü biçimi sayılması dolayısı ile zorla evlendirme vakaları insan ticareti suçunun bir görülme biçimi olarak değerlendirmek mümkündür.

ILO’nun Modern Köleliğin Küresel Değerlendirmesi isimli 2017 Raporu’na göre dünyada 40 milyonu aşkın modern köle olduğu tahmin edilmekte olup bunların 15 milyonu zorla evlendirme vakalarıdır.

2.1.4. TAŞIYICI ANNELİK

Bilimsel ve teknolojik gelişmeler yalnızca mal ve hizmetler alanında değil aynı zamanda insan ve suçlar açısından da oldukça geniş etkilere neden olmuştur. Teknolojinin mal ve hizmetler üzerindeki etkisi bir yana bırakılarak insan üzerindeki etkisine bakıldığında ortaya çıkan veya çıkabilecek hukuki sorunlar oldukça farklı boyutlar kazanmaktadır (Ekşi, 2016).

Teknoloji alanındaki gelişmelerin çocuk sahibi olamayanlara çeşitli yöntemler sunmaya başlaması bu yöntemlerin etik boyutu tartışmasına ek olarak suç unsuru oluşturabilmesi konusunu da gündeme getirmiştir.

Taşıyıcı annelik oldukça uzun bir geçmişe sahiptir. Taşıyıcı annelik önceleri kısır olan kadınların eşlerine hediye olarak sunduk-

ları kadınlardan (cariyelerden) olan çocuklara annelik yapmaları olarak bilinmektedir. Günümüzde ise hâlihazırda, üç yolla taşıyıcı anne olunabilmektedir. Bunlardan ilki klasik yöntemlerle gerçekleşen taşıyıcı anneliktir. Çocuk sahibi olmak isteyen bir kadının, eşinin ikinci bir kadınla birlikte olması sonucu doğan bebeğe annelik yapmasıdır. İkinci yöntemde, babanın sperminin ikinci kadına teknolojik yöntemlerle nakli ile döllenme sağlanması sonucu doğan bebeğe eşin annelik yapmasıdır. Son olarak taşıyıcı annelik, çocuk sahibi olmak isteyen bir çiftten alınan yumurta ve spermin dışarda döllendirilmesi ve bunun taşıyıcı anneye nakli ile gerçekleştirilmektedir (Ekşi, 2016).

Taşıyıcı annelik bazı ülkelerde yasal bir faaliyet olarak değerlendirilirken bazı ülkelerde direk yasaklanmış veya bu hususa ilişkin herhangi bir düzenlemeye gidilmemiştir. Taşıyıcı anneliğin yasal olduğu ülkelerin başında Amerika Birleşik Devletleri'nin Kaliforniya Eyaleti, Rusya, Hindistan, Tayland ve Ukrayna gelmektedir. Özellikle Avrupa'da çocuk sahibi olmak isteyen anneler aracı şirketler veya klinikler vasıtası ile bu ülkelerden taşıyıcı anne temin edebilmektedir.

Konunun soy bağı ve etik değerler hususun da tartışılması bir yana insan ticareti suçu boyutu kapsamında değerlendirildiğinde ilk olarak incelenmesi gereken husus taşıyıcı anne rolündeki kadının rızası olacaktır. Ticari amaçla yapılan taşıyıcı annelikte, taşıyıcı annenin bu faaliyeti hür iradesi ile yapması ayırt edici unsurdur. Nitekim bir kadın çeşitli yöntemlerle kandırılarak veya çaresizliğinden faydalanılarak taşıyıcı annelik yapmaya zorlanması halinde bu insan ticareti suçunu oluşturabileceği düşünülmektedir. Örneğin Hindistan'daki kadınlardan eşleri tarafından taşıyıcı anneliğe zorlananlar olduğu bilinmektedir. Ya da özellikle sosyo-ekonomik açıdan geri kalmış bölgelerde kadınlar çaresizliklerinden faydalanılarak taşıyıcı annelik yapmaya zorlanabilmektedirler.

Taşıyıcı anneliğin kanuni olarak sınırlarının çizilmemesi sonucunda özellikle Hindistan gibi sosyal açıdan zayıf olan ülkelerde

kadınlar gerek fiziksel olarak gerekse psikolojik olarak taşıyıcı anneliğe zorlanmaktadır. Örneğin Hindistan'da Haryana bölgesindeki bir yetimhanedeki bir kız çocuğunun üç yıl içerisinde iki kere taşıyıcı anne olarak satıldığı ortaya çıkmıştır (Marwah, 2011).

Yine insan ticareti ile taşıyıcı annelik arasındaki bağı gösteren bir olay 2011 yılında Tayland'da yaşanmıştır. Burada 14 Vietnamlı kadın çeşitli nedenler ile kandırılarak Tayland'a getirildikten sonra burada taşıyıcı anne olmaya zorlanmıştır (The Hague: Bnm, 2012).

İnsan ticareti maksatlı taşıyıcı annelikte tıpkı organ-doku ticareti gibi bilimsel ve teknolojik gelişmeler sonucu suçun kendini yeniden üretebildiği alanlardır. Her ne kadar, insan ticareti suçunun en geniş tanımını yapan Palermo Protokolü ve Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nde taşıyıcı annelik açıkça amaç fiiller arasında zikredilmemiş olsa da Protokol'de ve Sözleşme'de yapılan tanımlamalarda sömürü biçimlerinin "**asgari olarak**, başkalarının fuşşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, köleliği veya kölelik benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınmasını içereceği" şeklinde ifade edilerek belirtilen sömürü biçimlerinin asgari olduğunun vurgusu yapılması yeni sömürü biçimlerinin de oluşabileceği hususunun göz önünde bulundurulması açısından oldukça önemlidir.

2.2. TÜRKİYE'DE KADIN İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARI

Dünya üzerindeki tüm ülkeler insan ticareti suçundan kaynak, transit veya hedef ülke olması dolayısıyla etkilenmektedirler. Türkiye özellikle kadın sömürüsü açısından değerlendirildiğinde hedef ülke olarak karşımıza çıkmaktadır. Tıpkı dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de de bu suçun en yaygın görünümü cinsel sömürüdür.

İl göç idaresi müdürlükleri tarafından 2019 yılında tanımlanan toplam 215 mağdurun 195'i kadın olup bunların 142'si cinsel sömürü, 39'u işgücü sömürsü, 11'i zorla evlendirme, 2'si zorla dilendirme ve 1'i çocuk satışı vakalarıdır.

Kadın mağdurların uyruk dağılımına bakıldığında, 44 Özbekistan, 31 Suriye, 28 Fas, 26 Kırgızistan, 11 Endonezya, 10 Ukrayna, 8 Afganistan, 5 Azerbaycan, 4 Türkmenistan, 4 Moldova, 4 Rusya, 4 Kazakistan, 3 Pakistan, 2 Gürcistan, 2 Türkiye, 2 İran, 1 Kenya, 1 Kolombiya, 1 Irak, 1 Zambiya, 1 Belarus, 1 Fildişi Sahili, 1 Uganda vatandaşlarıdır. Mağdurların yaş dağılımı incelendiğinde 23'ünün 18 yaş ve altı, 66'sının 18-25 yaş aralığında olduğu, 70'inin 26-35 yaş aralığında olduğu, 36'sının ise 36 yaş ve üstü olduğu tespit edilmiştir.

Tanımlanan mağdurların 193'ü yabancıdır. Bu nedenle göç rotalarının ve mağdurların Türkiye'ye geliş amaçlarının incelenmesi büyük önem arz etmektedir. Tanımlaması yapılan 195 mağdurun 182'si ülkeye düzenli yollarla (vize veya vize muafiyeti) gelmiş veya getirilmiştir. Özellikle en fazla mağdur tanımlaması yapılan ülkelerin Özbekistan, Kırgızistan ve Fas olması tacirlerin/araçların ülkeler arasındaki vize muafiyetinden faydalandıklarını düşündürmektedir.

Düzenli yollarla Türkiye'ye gelen kadınlardan özellikle Özbekistan'dan gelenler daha çok ev içi hizmetlerde veya tekstil sanayiinde iş vaadi ile kandırılarak getirilmiştir. Bu kadınların Türkiye'ye getirilmesine aracılık eden kişiler ise genellikle mağdurun Türkiye'de bulunan ve kendi uyruğundaki kadın arkadaşları olduğu elde edilen bulgular arasındadır. Türkiye'ye getirilen mağdurların seyahat ve konaklama giderleri araçlar tarafından karşılanmakta ve mağdurlar kendileri için yapılan masraflar karşılığında borçlandırılmaktadır. Daha sonra Türkiye'ye geldiklerinde seyahat belgelerine el konularak borçlarını ödemeleri karşılığında fuhşa zorlanmaktadırlar. Aracı konumundaki kadın ile mağdurun aynı uyruktan olması ayrıca pek çok vaka da aracı ile tacir rollerinin aynı kişilerde toplanması dikkat çekici bulgular arasındadır. Vakalarda göze çarpan bir diğer kayda değer

bulgu ise yabancı uyruklu tacire eşlik eden bir de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı tacirin olmasıdır.

Düzenli yollarla ölkemize giriş yapan mağdurlardan bir diğery grubu oluşturan Faslı mağdurların ölkeye geliş amaçları incelendiğinde evlenme vaadi ile getirildikleri görölmektedir. Mağdurlar daha çok ölkelerindeki Faslı aracı kadınlar vasıtası ile tedarik edilerek Türkiye’de bulunan Faslı aracıya yönlendirilmektedir.⁸ Faslı gelin adayları, aracılar tarafından gerçek dışı vaatlerle kandırarak rızaları sakatlanmaktadır. Bu vaatler daha çok zengin aile, Fas’taki aileye yardım sözü, lüks yaşam olarak belirtilmiştir. Ancak kadınlar Türkiye’ye geldiklerinde dini nikâh ile “evlilik” yaptıklarını beyan ederek vaat edilen hiçbir şeyin doğru olmadığını ve kadınların buna karşı çıkmaları durumunda şiddete maruz kaldıkları, seyahat belgelerine el koyulduğunu, evden dışarı çıkmalarına izin verilmediklerini, aileleri ile iletişim kuramadıklarını, eşleri tarafından kendilerinin cinsel birlikteliğe ve ev içi hizmetlere zorlandıklarını belirtmişlerdir. Ender de olsa Fas’tan evlenme vaadi ile kandırılarak getirilen kadınlar arasında fuhşa veya ikinci/üçüncü eş olmaya zorlananlarda mevcuttur.

Yine düzenli yollarla Türkiye’ye gelen mağdurların geliş nedenleri arasında “sosyal medya aracılığı ile tanıştığı Türk sevgililerini ziyaret etme” amacı hatırı sayılır orandadır. Özellikle Kırgız uyruklu mağdurların bu yöntem ile Türkiye’ye getirildikleri gözlemlenmektedir. Bu mağdurlar Türkiye’ye geldikten sonra seyahat belgelerine el konularak fuhşa zorlanmışlardır. Bunun dışında Türkiye’ye tatil amacı ile gelip burada tanıştıkları Türk arkadaşları aracılığı ile fuhşa zorlananlar da mevcuttur.

Öte yandan düzensiz göçmen olarak Türkiye’ye kaçakçılar vasıtasıyla gelen kadınların genellikle Türkiye’de bağlantıları oldukları bir akrabalarının oldukları (amca, baba veya abi) ve bu kişiler tarafından zorla evlendirme veya çalışmaya zorlandıkları mağdurlarla yapılan mülakatlarda dikkat çeken hususlardır.

8 Basına yansıyan haberlere göre Türk vatandaşı olan damat adayları araçılara yüklü miktarda ödeme yapmışlardır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Sonuç olarak, Türkiye insan ticaretiyle mücadelenin tüm alanlarında gerek yasal gerekse idari düzenlemeler aracılığı ile gerekli tedbirleri almaktadır. Ancak önleme alanına ilişkin olarak yürütülen tüm eğitim ve farkındalık artırıcı faaliyetlere karşın bu alanda daha fazla yol alınması gerektiği de yadsınamaz bir gerçektir.

Bu suçun mağdurları yalnızca yabancılar değil o ülkenin vatandaşları da olabilmektedir. Mağdur olarak tanımlanan Türk vatandaşlarının sayısının çok az olması kültürel yapımızla açıklanabilir olsa da yabancı mağdur sayısıyla kıyaslandığında bazı eksilikler olduğu aşikârdır.

İşbirliği alanında en önemli sorun ise özellikle güvenlik endişesi ile sivil toplumun bu alana yönelik göstermiş olduğu isteksizliktir. Oysaki insan ticareti suçu ile etkin mücadele de sivil toplumun desteği elzemdir.

Öte yandan şunu vurgulamak gerekir ki Türkiye’de insan ticareti ile mücadele “hak” temelli insani ve vicdani bir konu olarak görülmekte, yapılan tüm faaliyetler buna göre önceliklendirilmektedir. Bu suçla mücadele bireysel veya birkaç kurumla veya birkaç ülkenin mücadele etmesiyle ortadan kalkacak bir suç olmayıp her insanın, her kurumun her ülkenin mutlaka katkısının olacağı, olmak zorunda olduğu bir konudur.

KAYNAKÇA

Kamu Kurum ve Kuruluşları:

Adalet Bakanlığı

(Ceza İşleri Genel Müdürlüğü)

(Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü)

(Mevzuat İşleri Genel Müdürlüğü)

(Türkiye Adalet Akademisi)

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

(Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü)

(Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü)

(Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü)

(Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı)

İçişleri Bakanlığı

(Emniyet Genel Müdürlüğü)

(Jandarma Genel Komutanlığı)

(Sahil Güvenlik Komutanlığı)

(Göç İdaresi Genel Müdürlüğü)

Dışişleri Bakanlığı

(Konsolosluk İşleri Genel Müdürlüğü)

Milli Eğitim Bakanlığı

(Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü)

Polis Akademisi Başkanlığı

Sağlık Bakanlığı

(Göçmen Sağlığı Daire Başkanlığı)

Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü

Ticaret Bakanlığı

Türkiye Adalet Akademisi

Türkiye İş Kurumu

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

Sivil Toplum Kuruluşları ve Uluslararası Örgütler:

Türk Kızılay

ICC

ICMPD

IOM

Makaleler:

Bales, K. (2000). Expendable people: slavery in the age of globalization. *Journal of International Affairs*, 53(2): 461-484.

Bozkurt, G. (1981). Eski hukuk sistemlerinde kölelik. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 38(1): 65-103.

Ekşi, N. (2016). Legal Problems Arising From International Surrogacy in The Court Decisions. *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, 36 (2) , 1-52, erişim linki: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuhmhob/issue/29616/317929>.

Jobe, A. (2008). The causes and consequences of re-trafficking. In *Global Eye on Human Trafficking*, vol. 2. International Organization for Migration.

Zimmerman, C., Yun, K., Watts, C., Shvab, I., Trappolin, L., Treppete, M., et al. (2003). The health risks and consequences of trafficking in women and adolescents: Findings from a European study. London: London School of Hygiene & Tropical Medicine and the Daphne Programme of the European Commission.

Zimmerman, C., Hossain, M., Yun, K., Roche, B., Morison, L., & Watts, C. (2006). Stolen smiles: The physical and psychological health consequences of trafficking in women. London: London School of Hygiene & Tropical Medicine.

Zimmerman, C., Hossain, M., Yun, K., Gajdadziev, V., Guzun, N., Tchomarova, M., et al. (2008). The health of trafficked women: a survey of women entering posttrafficking services in Europe. *Am J Public Health*, 98(1), 55e59.

Zimmerman, C., Kiss, L., & Hossain, M. (2011). Migration and health: a framework for 21st century policymaking. *PLoS Med* May; 8(5), e1001034.

Vrinda Marwah, Commercial Surrogacy In India, GENEWATCH, erişim linki: <http://www.councilforresponsiblegenetics.org/GeneWatch/GeneWatchPage.aspx?pagelbid=350&archive=yes>.

Kitaplar ve Tezler:

Bales, K. (2000). Kullanılıp Atılanlar Küresel Ekonomide Yeni Kölelik. Çitlembik Yayınları, İstanbul.

Gallagher, A. (2011). The International Law of Human Trafficking. Cambridge Yayınları, Cambridge.

Shelley, L. (2010). Human Trafficking A Global Perspective. Cambridge University Press, New York.

Williams, E. (2013). Kapitalizm ve Kölelik. Dipnotyayınları, İstanbul.

Yalinsu, B.(2019). Nijerya'da İnsan Ticaretinin Ağları ve Boyutları. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, (Basılmamış yüksek lisans tezi).

Yücekel, G. (2011). İnsan Ticareti Suçu. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (Basılmamış doktora tezi).

Raporlar:

Labour Exploitation Spotting the signs Report, Gangmasters Licensing Authority, erişim linki: <https://www.gla.gov.uk/media/3178/spot-the-signs-glaa.pdf>.

Forced Marriage as a Form of Human Trafficking Resource Guide, 2014, South Asian Women's Centre (SAWC), erişim linki: <https://cc-rweb.ca/en/sawc-forced-marriage-human-trafficking-resource-guide>.

DÜNYA

Kadınlar için dünyanın en tehlikeli ülkeleri listesi cinsel taciz ve şiddet bakımından Suriye kad

Zehra Yıldız • Son güncelleme: 26/06/2018

BU HABERE
PAYLAŞ

Birleşmiş Milletler'in (BM) 193 üyesi arasında yapılan araştırmayla kadınlar için dünyanın en tehlikeli ülkesi belirlendi. Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD), cinsel taciz ve şiddet oranları bakımından ise listede aynı sıraya yerleşmesi dikkat çekti.

Üye ülkelerdeki kadın hakları uzmanlarından, belirli kriterlere göre en tehlikeli ülkelerin belirlenmesinde 'sağlık hizmetlerine ve ekonomik kaynaklara ulaşım, cinselleştirilmiş şiddet ve insan kaçakçılığı' gibi kriterler esas alındı. Buna göre kadınlar açısından en tehlikeli ülkeleri listesinde Hindistan birinci sırada, ilk onda ABD de var.

Londra merkezli bilgi ve haber ağı kuruluşu Thomson Reuters Foundation'ın yaptığı araştırmaya göre dünyanın en tehlikeli ülkeleri şöyle:

1) Hindistan

İstesi: ABD,
ar tehlikeli

© REUTERS/Danish Ismail

yanın en tehlikeli 10
bakımından Suriye

eri sıralamaları istendi. Bu
el istismar, tecavüz, kadına
ndan dünyanın en tehlikeli

araştırmaya göre, kadınlar için

EK

ABD İNSAN TİCARETİ RAPORLARINDA KAYIP ÇOCUKLAR

EK ABD İNSAN TİCARETİ RAPORLARINDA KAYIP ÇOCUKLAR

ABD tarafından İnsan Ticareti ve Şiddet Mağdurlarını Koruma Yasası kapsamında 2001 yılından itibaren her yıl İnsan Ticareti Raporu yayımlanmakta ve bu raporlarda ülkeler bahse konu yasada bulunan insan ticaretinin ortadan kaldırılmasına yönelik asgari standartlara göre dört grupta sınıflandırılmaktadır:

- İnsan ticaretinin ortadan kaldırılmasına yönelik asgari standartları tam olarak karşılayan ülkeler birinci grupta (Tier 1),
- Asgari standartlarını tam olarak karşılamayan, ancak uygulamalarını bu standartlara uygun hale getirmek amacı ile çaba gösteren ülkeler ikinci grupta (Tier 2),
- Asgari standartları karşılama durumuna göre ikinci veya üçüncü grupta yer alması konusu değerlendirilen ülkeler takip listesinde (Tier 2 Watch List),
- Asgari standartları tam olarak karşılamayan ve bu konuda çaba sarf etmeyen ülkeler ise üçüncü grupta (Tier 3), yer almaktadır. TVPA'nın asgari standartlarını tam olarak karşılamayan, ancak bunları hayata geçirmek için önemli çabalar gösteren ülkelerin hükümetleri

Bu bölümde, 2008-2019⁹ yılları arasında yayımlanan ABD İnsan Ticareti Raporlarında birinci gruptaki (Tier 1)¹⁰ ülkelerin ilgili bö-

9 ABD İnsan Ticareti Raporu'nun ilki 2001 yılında yayımlanmıştır. Ancak çocuk mağdurlara ilişkin ilk ifadelerle 2008 yılında yayımlanan Rapor ile yer verilmeye başlanmıştır.

10 Ülkelerin 2019 yılındaki kategorileri referans alınmıştır.

lümlelerinde çocuk mağdurlara ilişkin değerlendirmelerin yer aldığı ifadeler bulunmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

- STK'lar, aralarında mağdurları insan ticareti gibi suçlardan korumak için tasarlanmış "güvenli liman" yasalarına sahip eyaletlerin de bulunduğu birçok eyalet ve yerel makamın, seks ticareti mağduru çocuklara insan ticareti mağduru muamelesi yapmadığını ve bu mağdurların tutuklandığını ve hapse atıldığını bildirmektedir. **(2015, 2016)**
- STK'lar, yasal göçmenlik statüsüne sahip olmayan refakatsiz yabancı uyruklu çocukların Sağlık ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bakımından ve nezaretinden salıverilmeleri halinde bunlara yönelik hizmetlerin genişletilmesi çağrısında bulunmuştur. **(2019)**

Arjantin

- Kasım 2010'da Adam Kaçırma ve İnsan Ticareti'ne Karşı Destek Birimi (UFASE), bazılarında çocukların da istismar edildiği bir takım genelevleri korumak için rüşvet karşılığında kayıtları tahrif etmekle suçlanan 90 Buenos Aires polis memuru hakkında soruşturma yürütmüş ve Mart 2011'de, bu davaya karışan beş polis memuru görevinden alınmıştır. **(2011)**

Avusturya

- Yetkililer, 2015 yılında Suriye, Afganistan ve Kuzey Afrika'dan getirilerek zorla dilendirilen çocuklar da dahil olmak üzere, artan sayıdaki yaşlı küçük refakatsiz çocuk sığınmacı arasındaki insan ticareti mağdurlarını belirlemiştir. **(2015)**

Belçika

- STK'lar ülkeye giren ve kolayca insan ticareti mağduru olan yaşı küçük refakatsiz çocuk sayısında endişe verici bir artış olduğunu bildirmiştir. **(2008)**
- Eğitim Bakanlığı, savunmasız çocuklara barınma ve temel ihtiyaçlar sağlayabilecek merkezler kurmuş olmasına ve yine hükümetin 2013 ve 2014 yıllarında cinsel istismara uğrayan çocukları tespit etmesine rağmen, hiçbir çocuk mağdur bu tesislerde hizmet almamıştır. **(2015)**
- Hükümetin çocuk güvenliği hizmetlerinin refakatsiz çocuk mağdurları barındırmak için yeterli kapasiteye sahip olmadığını bildirmiştir. **(2018, 2019)**
- Yetkililer bazı durumlarda protokolü özellikle uygulamamış ve refakatsiz bir çocuk mağdur belirlediklerinde çocuk koruma servislerini gerektiği gibi bilgilendirmemiştir. **(2019)**

Birleşik Krallık (İngiltere)

- Çin Halk Cumhuriyeti'nden gelen kız çocukları da dahil olmak üzere yaşı küçük refakatsiz çocuklar cinsel istismar amacıyla kaçırılmıştır. **(2008)**
- Birleşik Krallık hükümeti, 2008 yılında seks ticareti mağdurlarını korumaya yönelik sürdürülebilir çabalar göstermiş, ancak insan ticaretine maruz kalmış çocuklara ve zorla çalıştırma mağdurlarına kapsamlı veya sistematik koruma sağlamamıştır. **(2008)**
- Çin Halk Cumhuriyeti'nden gelen kız çocukları da dahil olmak üzere yaşı küçük refakatsiz çocuklar cinsel istismar ve zorla çalıştırma amacıyla kaçırılmıştır. **(2009)**
- Birleşik Krallıktaki bazı çocuklar fuhuş amacıyla ülke içinde insan ticaretine maruz kalmaktadır ve yine yaşı

küçük refakatsiz yabancı çocuklar ise zorla dilenmeye veya hırsızlık yapmaya devam etmektedir. **(2010)**

- Öte yandan, fuhuş sektöründe olduğu belirlenen, esrar yetiştiriciliği gerçekleştiren veya küçük suçlar işleyen insan ticareti mağduru çocuklarla ilgili STK raporları bulunmakta, bu suçları işleyen çocuklar tedavi ve bakım hizmetleri yerine cezai işlemlere tabi tutulmaktadır. **(2011)**
- Birleşik Krallıktaki bazı çocuklar ülke içinde seks ticaretine maruz kalmaktadır ve yine yaşı küçük refakatsiz yabancı çocuklar ise zorla dilenmeye veya hırsızlık yapmaya devam etmektedir. **(2011)**
- Yıl içinde yayınlanan STK ve hükümet raporları, fuhuş sektöründe olduğu belirlenen, esrar yetiştiriciliği gerçekleştiren veya küçük suçlar işleyen insan ticareti mağduru çocukların tedavi ve bakım hizmetlerine sevke dilmek yerine cezai işlemlere tabi tutulduğuna dikkat çekmiştir. **(2012)**
- STK'lar, Ulusal Yönlendirme Mekanizmasının çocuğa özgü bir yapısının bulunmadığını ve mağdur çocuklar için uzmanlık tesislerinin olmadığını ve bakım işlemlerin parça parça yerine getirilmesinin çocukların kaybolması, sistemden çıkması veya tacirlerine dönmesi ile sonuçlandığını belirtmektedir. **(2013)**
- Birleşik Krallıkta refakatsiz göçmen çocukların insan ticaretine karşı özellikle savunmasız durumda olduğu belirtilmiştir. **(2017)**
- Her ne kadar aralarında Birleşik Krallık uyruklu çocuklar da yer alsa da, bakım sistemindeki çocuklar ve refakatsiz göçmen çocuklar insan ticaretine karşı savunmasız durumdadır. **(2018)**

- 2017 yılının sonuna gelindiğinde, refakatsiz çocukların yaklaşık yüzde 32'si merkezleri gönüllü olarak terk etmiş ve bu durum onların insan ticaretine maruz kalmalarını artırmıştır. **(2018, 2019)**
- Refakatsiz göçmen çocuklar özellikle insan ticaretine maruz kalmaktadır. **(2019)**

Fransa

- Fransa'daki Roman ve diğer yaşı küçük refakatsiz çocuklar, zorla dilendirilmeye karşı savunmasız kalmaya devam etmiştir. **(2010)**
- Fransız yetkililerin çoğunluğu Kamerunlu olan refakatsiz 3.000 çocuğun acil yardıma ihtiyaç duyduğunu kabul ettiği belirtilmiştir. **(2014)**
- 2009 İnsan Hakları İzleme Raporu, Fransız hükümeti ile ilgili olarak ülkedeki polis güçlerinin taciz edici davranışları ve yaşı küçük refakatsiz çocukların Roissy Charles de Gaulle havaalanından zorla götürülmesi konusuna atıfta bulunmuştur. **(2010)**
- Fransa'daki Romanlar ve diğer yaşı küçük refakatsiz çocuklar, zorla dilendirilme ve hırsızlık yaptırılmaya karşı savunmasız kalmaya devam etmiştir. **(2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016)**
- Fransa'daki Romanlar ve yaşı küçük refakatsiz çocuklar, zorla dilendirilme ve hırsızlık yaptırılmaya karşı savunmasız durumdadır. Ebeveynleriyle birlikte denizaşırı Fransız Mayotte bölgesine yasadışı olarak göç eden refakatsiz çocuklar, ebeveynleri sınır dışı edildiğinde insan ticaretine karşı savunmasız hale gelmiştir. **(2017)**
- Fransa'daki Romanlar ve yaşı küçük refakatsiz çocuklar, zorla dilendirilme ve hırsızlık yaptırılmaya karşı savunmasız durumdadır. **(2018)**

- Tacirler, son yıllarda Fransa'ya giriş yapan çok sayıda refakatsiz çocuğu istismar etmeye devam etmektedir. Fransa'daki Romanlar ve yaşı küçük refakatsiz çocuklar, zorla dilendirilme ve hırsızlık yaptırılmaya karşı savunmasız durumdadır. **(2019)**

Güney Kıbrıs Rum Yönetimi

- Refakatsiz çocuklar, göçmenlerin çocukları ve sığınmacılar, seks ticareti ve zorla çalıştırılmaya karşı özellikle savunmasız kalmaya devam etmektedir. **(2014, 2015)**
- Refakatsiz çocuklar, göçmenlerin çocukları ve sığınmacılar, seks ticareti ve zorla çalıştırılmaya karşı özellikle savunmasız durumdadır. **(2015)**
- Refakatsiz çocuklar, göçmenlerin çocukları, Romanlar ve sığınmacılar, seks ticareti ve zorla çalıştırılmaya karşı özellikle savunmasız durumdadır. **(2016, 2017, 2018, 2019)**

Hollanda

- İnsan ticaretine karşı savunmasız gruplar arasında sığınma arayan refakatsiz çocuklar, sahte veya zorla evlilik yoluyla elde edilen oturma statüsüne sahip kadınlar, Afrika'da istihdam edilen kadınlar ve masaj salonlarında çalıştırılan Doğu Asyalı kadınlar bulunmaktadır. **(2011, 2012, 2013)**
- İnsan ticaretine karşı savunmasız gruplar arasında genç erkek tacirler tarafından baştan çıkarılan Hollandalı kızlar, sığınma arayan refakatsiz çocuklar, sahte veya zorla evlilik yoluyla elde edilen oturma statüsüne sahip kadınlar, yabancı diplomatların ev işçileri ve Doğu Avrupa, Afrika ve Asya'da istihdam edilen kadın ve erkekler bulunmaktadır. **(2015)**

- İnsan ticaretine karşı savunmasız gruplar arasında genç erkek tacirler (savunmasız kızları cinsel istismara uğratmadan önce onlarla sahte aşk ilişkileri yaşayan “sevgililer”) tarafından baştan çıkarılan Hollandalı kızlar, sığınma arayan refakatsiz çocuklar, sahte veya zorla evlilik yoluyla elde edilen oturma statüsüne sahip kadınlar, yabancı diplomatların ev işçileri ve Doğu Avrupa, Afrika ve Asya’da istihdam edilen Romanlar ile kadın ve erkekler bulunmaktadır. **(2016)**
- Yaşı küçük refakatsiz çocukları potansiyel insan ticareti mağdurları olarak taramaya yönelik standart bir sistem bulunmadığından, ulusal mağdur destek sistemi her zaman refakatsiz çocukların ihtiyaçlarını karşılayacak özellikte olmamıştır. **(2016)**
- Gözlemciler, insan ticareti mağduru olabilecek bazı refakatsiz çocukların yetimhanelerden kaçtıklarını ve bu çocukların kurtarılmadıklarını bildirmiştir. **(2016)**
- Roman çocuklar yankesicilik ve hırsızlık çetelerine sokulmaya zorlanmakta ve refakatsiz çocuklar da dahil olmak üzere mülteciler ve sığınmacılar işgücü sömürüsüne karşı savunmasız durumda kalmaktadır. **(2017)**
- Suç grupları Roman çocuklar yankesicilik ve hırsızlık çetelerine dahil etmeye zorlamakta, refakatsiz çocuklar da dahil olmak üzere mülteciler ve sığınmacılar işgücü sömürüsüne karşı savunmasız durumda kalmaktadır. **(2018, 2019)**

İspanya

- İspanya’da refakatsiz göçmen çocukların seks ticaretine ve zorla dilenmeye karşı savunmasız durumda olmaya devam ettiği belirtilmiştir. **(2016,2017, 2018, 2019)**

- Ceuta ve Melilla'daki refakatsiz göçmen çocukların gö-zaltı merkezlerinde insan ticaretine karşı savunmasız ol-duklarına dair STK raporlarından ve yine bu merkezlerde kaybolan çocuk vakalarının bildirildiğine dair raporlardan alıntı yapmıştır. **(2019)**

İsveç

- 2016 yılında başta Suriye, Afganistan, Irak, Somali ve İran'dan olmak üzere iltica başvurusunda bulunan yak-larık 29.000 göçmen çocuğun ve birçok vatansız kişinin insan ticaretine karşı savunmasız durumda olduğu belir-tilmiştir. **(2016)**
- 2016 yılında yüzde 30'u Afganistanlı olan 2,100'den fazla refakatsiz yabancı çocuğun İsveç'te sığınma başvuru-sunda bulunduğu, yapılan bir araştırmada 2012'den bu yana tespit edilen insan ticaretinin çocuk mağdurlarının yarısından fazlasının İsveç'e, özellikle Afrika ve Doğu Avrupa'dan refakatsiz olarak gelen çocuklar olduğunu ortaya koyulmuştur. Polis, sokak çocuklarının, özellikle de Faslı erkek çocukların, çocuk seks ticareti ve zorla suç işlemeye karşı savunmasız olduklarını raporlamıştır. **(2016)**
- 2017 yılında yapılan bir araştırma, 2012'den bu yana tespit edilen insan ticaretinin çocuk mağdurlarının yarı-sından fazlasının İsveç'e, özellikle Afrika ve Doğu Avru-pa'dan refakatsiz olarak gelen çocuklar olduğunu ortaya koymuştur. **(2017)**
- 2017 yılında İsveç'te 1.336'dan fazla refakatsiz yabancı çocuk sığınma başvurusunda bulunduğu ve birçoğunun insan ticaretine karşı hassasiyetini koruduğu raporlan-mıştır. **(2017)**

- Yönetim kurulu, refakatsiz çocuklar ve sığınmacılar da dahil olmak üzere çocukların istismara karşı nasıl savunmasız kaldıklarına ve yetkililerin insan ticareti vakalarını ne şekilde ele aldıklarına dair raporlar düzenlemiştir. **(2018)**
- Sığınma arayan göçmen ve refakatsiz çocuk sayısı yaklaşık 944 olarak yüksek düzeyde kalmış ve uzmanlara göre; pek çok refakatsiz çocuk, özellikle cinsel sömürü ve zorla suç işleme hususlarında ya insan ticareti mağdurudur ya da söz konusu risk altındadır. **(2019)**
- Refakatsiz çocuklar özellikle hassas durumdadır; raporlara göre; İsveç'teki şüpheli çocuk ticareti mağdurların büyük bir çoğunluğu özellik Afrika ve Orta Doğu'dan gelen refakatsiz çocuklar olarak kayda geçmiştir. **(2018, 2019)**

İsviçre

- STK'lar, ülkeye her yıl yüzlerce yaşı küçük refakatsiz çocuğun girdiği yönündeki raporlardan duydukları endişeyi dile getirerek, bunların pek çoğunun ülkeye vardktan sonra devlet gözetiminden kaybolduğunu iddia etmektedir. **(2010)**
- Yetkililer, her yıl yaşı küçük refakatsiz çocukların kaybolduğu iddialarına karşı yalnızca birkaç münferit vaka olduğunu belirtmektedir. **(2010)**

Kolombiya

- Polis memurlarının Bogota'daki çocukları cinsel olarak istismar eden suç çetelerine karıştığı iddiasıyla ilgili yürütülmekte olan soruşturma devam etmiştir. **(2017)**

Litvanya

- Çocuk fuhuşunu yasaklayan mevzuat kapsamında “rıza” kavramı dikkate alınmıyor ise de, hâkimlerin insan ticareti mağduru çocukların fuhuşa rıza gösterip göstermediğini belirlemesine izin vermektedir. **(2014)**

Lüksemburg

- 2010 tarihli bir ECPAT raporu, Lüksemburg’un ülkedeki insan ticareti mağduru çocuklarla başa çıkabilecek türden somut tedbirlere sahip olmadığına dikkat çekmektedir. **(2011)**
- Yerel uzmanlara göre, sığınmacı veya mülteci durumda bulunan ve yasal statüsü olmayan refakatsiz çocuklar cinsel istismara karşı özellikle savunmasız durumdadır. **(2011)**
- Yerel uzmanlara göre, sığınma başvurusunda bulunan ve mülteci durumunda olan belgesiz ve refakatsiz çocuklar cinsel istismara karşı özellikle savunmasız durumdadır. **(2012, 2013)**
- İnsan ticaretine karşı savunmasız gruplar arasında ev işlerinde, yemek ve inşaat sektörlerinde çalıştırılan veya dilendirilen göçmen işçilerin yanı sıra refakatsiz yabancı çocuklar ve Lüksemburg’da yasal ve yasadışı seks ticaretine maruz kalan insanlar yer almaktadır. **(2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019)**

Japonya

- Japon mahkemelerinin yabancı ülkelerdeki çocukları cinsel olarak istismar eden Japon vatandaşları üzerindeki sınır ötesi yargı yetkisine rağmen, hükümet raporlama dönemi dahilinde Japon vatandaşlarını çocuk seks turizmi nedeniyle kovuşturmamıştır. **(2009)**

Norveç

- İltica başvurusunda bulunan veya sığınma merkezlerinden kaybolan refakatsiz çocukların bir kısmı, organize insan ticareti grupları tarafından insan ticaretine maruz bırakılmıştır. **(2018)**
- Sığınmaya başvurmuş ya da sığınma merkezlerinden kaybolmuş bazı refakatsiz çocuklar insan ticaretine maruz kalmaktadır. **(2019)**

Slovenya

- Hükümetin, refakatsiz çocuk ticareti mağdurları için özel tesisleri bulunmamaktadır. **(2016, 2017)**
- İnsan ticareti mağduru çocuklar yeterli yardımdan yoksun olmaya devam etmiştir. Refakatsiz çocuk ticareti mağdurlarına özel olarak ayrılan tesisler bulunmamakta, bunun yerine çocuklar refakatsiz göçmenlerle birlikte aynı sığınma evlerine yerleştirilmekte ve Sosyal Hizmet Merkezi aracılığıyla bakım görmektedir. **(2018, 2019)**

Yeni Zelanda

- Yasalara tabi ve yasa dışı ticari seks sektörlerinde fuhuş yapan kadınlar ve refakatsiz çocuklar insan ticaretine karşı oldukça savunmasız durumdadır. **(2015)**

2019

TÜRKİYE
İNSAN
TİCARETİYLE
MÜCADELE
YILLIK RAPORU

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GÖÇ İDARESİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

www.goc.gov.tr